

Stenogrammid

XIV Riigikogu, III Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 26.02.2020, 12:00

Toimetatud

12:00 Infotund

1. 12:02 Poliitiline kultuur

2. 12:10 Omastehooldus

3. 12:19 Maksupoliitika

4. 12:34 Rally Estonia

5. 12:48 Maksuvigade likvideerimine

6. 13:04 Põlevkivisektor

7. 13:15 Eesti keel

8. 13:24 Laste vaimse tervise kaitse

9. 13:34 Krabi Kooli sulgemine

10. 13:44 Noored

11. 13:54 Vaimse kultuuripärandi hoidmine

12:00 Infotund

12:00 Esimees Henn Põlluaas

Tere ja head kolmapäevast hommikut, head kolleegid! Alustame infotundi. Ja kõigepealt teeme kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Kohal on 45 Riigikogu liiget ja puudub 56.

Tänases infotunnis osalevad järgmised valitsusliikmed: siseminister Mart Helme peaministri ülesannetes, kultuuriminister Tõnis Lukas ja rahandusminister Martin Helme. Kõigepealt, nagu ikka, saavad sõna registreerunud küsijad, küsimuse esitaja saab võimaluse ka täpsustavaks küsimuseks ja siis saalist üks Riigikogu liige veel. Küsimus peab mahtuma kahe minuti sisse, palun sellest kinni pidada! Vastamiseks on aega kolm minutit. Nii kuidas kellaaeg lubab, jõuame küsimusi käsitleda.

1. 12:02 Poliitiline kultuur

12:02 Esimees Henn Põlluaas

Kõigepealt, esimene küsija on Taavi Rõivas ja vastab siseminister Mart Helme peaministri ülesannetes. Palun!

12:02 Taavi Rõivas

Aitäh, hea koosoleku juhataja! Mõne päeva eest osales EKRE üritusel põlissoomlaste esindaja Toni Jalonen, kes teatas kõnetoolist järgmist: "Täna olen etnonatsionalist, traditsionalist ja fašist." Ta teenis sellega saalisolijate spontaanse aplausi. Minu küsimus on väga lihtne: kas 2020. aastal on Eesti poliitilises kultuuris okei, kui inimene nimetab ennast valitsuspartei koosolekul fašistiks ja saab sellega tunnustava aplausi osaliseks?

12:03 Siseminister Mart Helme

Aitäh küsimuse eest! Aga seda tuleb natukene korrigeerida. Kõigepealt ei olnud see mingi erakonna üritus. Nii palju kui mina tean, oli see konverents Etnofutur ja seda ei korraldanud mitte Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, mis on valitsuserakond, vaid seda korraldasid Sinise Äratuse aktivistid. Mis puutub sellesse sõnavõttu, siis ei mina, keegi valitsusliikmetest ega ka erakonna liikmetest ei vastuta selle eest, kui keegi konverentsil teatab midagi niisugust, mis ei ole meie erakonna seisukoht. Tegemist on teise riigi kodanikuga, teise riigi erakonna esindajaga. Ma ei näe, et meil oleks Eesti Vabariigis mingisugune konfutsianistlik kollektiivse vastutuse printsiip, et kõik need, kes viibivad kusagil, kus keegi midagi ütleb, vastutavad selle eest, mida see keegi ütleb, ka sellisel juhul, kui nad selle seisukohaga nõus ei ole. Mis puutub aplausi, siis ma ei tea, kas aplaus oli või ei olnud, sest mina seal koosolekul ei viibinud.

12:04 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Taavi Rõivas, täpsustav küsimus, palun!

12:04 Taavi Rõivas

Aitäh! No see klipp sellest sõnavõtust ja sellele järgnenud aplausist, mille peale Toni Jalonen ennast ilmselgelt meelitatuna tunneb, ringleb sotsiaalmeedias. Kindlasti saavad teie abilised ka teid sellega kurssi viia. Aga kui juba täpsustamiseks läks, siis väärib täpsustamist ka see, et seesama Sinine Äratuse ei ole mitte lihtsalt organisatsioon, vaid see on teie juhitava erakonna noortekogu, teie kasvulava, kust tulevad teie järgmised rahvasaadikud ja ministrid. Ja oh üllatust, seal juhatuses on ka praegune Riigikogu liige Ruuben Kaalep, kes mulle teadaolevalt ka Toni Jaloneniga kohtus. Enamgi veel, selle Toni Jaloneniga kohtus ka Eesti Vabariigi rahandusminister. Väidetavalt on ühiselt piltidel poseeritud ja mida kõike veel. Ma ei küsigi selle kohta ega arva, et teie peaksite kuidagi vastutama selle eest, mida keegi teie korraldatud üritusel ütleb. Sellele pidigi reageerima erakond Põlissoomlased. Põlissoomlaste erakond reageeris üheselt hukkamõistvalt ja avalikkuse andmetel võib öelda, et Toni Jalonen ei ole enam Sinise Äratuse sõsarorganisatsiooni juhtkonnas. Mind huvitab aga hoopis see reaktsioon seal saalis. Seal olid valdavalt teie erakonna liikmed, teie erakonna pealekasv. Ja minu küsimus on: mida teie erakonna juhina teete nüüd järelemina selle aplausi peale, mis tunnustas enda fašistiks kuulutamist teie erakonna üritusel?

12:06 Siseminister Mart Helme

No ma soovitaksin teil võtta siis nimekiri kõigist nendest, kes seal viibisid. Enamik seal viibinutest ei olnud mitte Eesti Vabariigi kodanikud, vaid teiste riikide kodanikud. Ma ei tea, mida ma teen ungarlaste ja poolakatega. Ma ei tea, mida ma nendega teen, kes aplodeerisid, kui nad aplodeerisid – ma ei ole veel seda klippi vaadanud, ma ei ole sellesse süvenenud. Ma ei osalenud üritusel, nagu ma ütlesin. Mida me siis teeme nende välismaalastega, kes seal olid ja aplodeerisid? Võib-olla annate nõu. Mul ei ole administratiivseid ega muid meetodeid, mida nende inimestega ette võtta. Ma ei ole fašist, ma ei ole kunagi fašistlikku ideoloogiat pooldanud ja mina sellist seisukohavõttu heaks ei kiida. See on minu personaalne seisukoht. Aga nende inimeste suhtes, kes seal kohal olid, ma mingisugust vastutust võtta ei saa. Kui nad aplodeerisid, siis nad aplodeerisid. Ma ei hakka võtma ette diplomaatilist erimissiooni Varssavisse, Budapesti või kusagile kolmandasse kohta, et minna neid inimesi noomima, see ei ole mõeldav.

12:07 Esimees Henn Põlluaas

Jürgen Ligi, palun!

12:07 Jürgen Ligi

Aitäh! Härra peaministri kohusetäitja! Te ütlete, et te ei ole näinud, te ei tea, te ei vastuta ja teil ei ole mingisuguseid – kuidas see oli? – instrumente või meetodeid, kuidas seda asja mõjutada. Aga hea küll. Siiski oleks vaja hinnangut teie positsioonilt. Öelge, kui teie oleksite seal saalis olnud, siis mis oleks olnud teie reaktsioon. Kas teie oleksite ka rõõmsalt muhelenud või olnud kuidagi imestunud? Tuletan meelde, et Põlissoomlased reageerisid väga resoluutselt. Kas teie arvates on selliste siltide nagu fašist –

ja mis nad kõik seal olid – endale kaela riputamine kohane ja poliitilisel üritusel vastuvõetav? Teie erakond on nüüd ju selle üritusega seotud, teie moraalne poliitiline seisukohavõtt oleks ju asjakohane. Proovige!

12:08 Siseminister Mart Helme

Ma just andsin hinnangu ja ütlesin, et mina neid seisukohti ei jaga. Mis me teeme Bernie Sandersiga, kes on öelnud, et ta on kommunist? Me oleme kommunismi hukka mõistnud, see on inimvaenulik ideoloogia. Fašism ja natsionaalsotsialism on hukka mõistetud, need on inimvaenulikud ideoloogiad. Ma ei tea täpselt sõnastust, mis seal oli, aga võimalik, et ma oleksin püsti tõusnud ja välja läinud. Võimalik. Ma ei tea, sest ma ei olnud seal. Veel kord: ma ei olnud seal, ma ei võta mingit vastutust, meil ei ole kollektiivse vastutuse printsiipi. Ma käisin 1986. aastal, möödunud sajandil Põhja-Koreas. Seal räägiti tollal nõukogude konsulaadis, kus instrueeriti tollaseid Nõukogude Liidu kodanikke, kelle hulka ka mina kuulusin, kogu meie Eesti gruppi informeeriti nendest oludest, sellest riigist. Ja seal öeldi muuseas, et olge ettevaatlikud igasuguste kontaktidega kohalike inimestega, sest Põhja-Koreas on konfutsianistlik kollektiivse vastutuse printsiip ja teie meelest sõbralik jutuajamine riigi kodanikuga võib lõppeda selle inimese laagrisse saatmisega, tema vanglasse panemisega või isegi hukkamisega. See ideoloogia, mida teie siin praegu püüate kuidagi õhutada, on täpselt samasugune. Kollektiivne vastutus – mõistame hukka. Aga vähe sellest, et mõistame hukka, hukkame ära ka. Ma ei jaga sellist seisukohta. See, et keegi ütleb midagi, millega ma ei ole nõus, ei tähenda seda, et mina või need inimesed, kes seda kuulsid, peaksid olema kuidagi hukkamõistetavad ja ära hukatud. See on vääristunud mõtteviis, mida te esindate. Meil ei ole kollektiivset vastutust, meil on individuaalne vastutus. Ja inimesed, kes on teinud midagi, mis ei ole seadusega kooskõlas, vastutavad isiklikult selle eest. Praegusel juhul see Põlissoomlaste liige on juba oma vastutuse kandnud. Ma ei arva, et Eesti Konservatiivne Rahvaerakond peab veel lisaks hakkama mingisugust vastutust kandma. Ma tõesti ei arva seda.

12:10 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 12:10 Omastehooldus

12:10 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Indrek Saar ja vastab siseminister Mart Helme. Palun!

12:11 Indrek Saar

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister Mart Helme! Minu küsimus on ajendatud eelmise nädala infotunni küsimusest, mille ma esitasin sotsiaalminister Tanel Kiigele, ja tema vastusest, samuti presidendi selle aasta vabariigi aastapäeva kõnest, kus ta tõi muu hulgas ära olulise mõtte omastehooldajate teemal. Tsiteerin: "... praeguste ressursside juures ei saa kuidagi öelda, et hooldajad, nende emotsionaalselt ja füüsiliselt rasket tööd arvestades, saaksid õiglast palka." Mul on aga hea meel teile meelde tuletada, et te olete oma valimisprogrammis lubanud tõsta hooldajatoetuse miinimumpalgani ja ka eelmise aasta 15. mai infotunnis Helmen Küti küsimusele vastates ütlesite, et koostöös kohalike omavalitsustega tõstate 1. jaanuarist hooldajatoetuse miinimumpalgani. Tuletame siis meelde, et alampalk on 2020. aastal 584 eurot. See on väga sümpaatne eesmärk. Aga sotsiaalminister Tanel Kiik, kelle vastutusallas see kõik peaks toimuma, ei osanud kahjuks eelmise nädala infotunnis teie lubadust sisuliselt kommenteerida, vaid rääkis ikka, et soodustame-parendame-analüüsime. Äkki ütlete teie meile konkreetselt, millal valitsus siis täidab selle lubaduse, mille te peaministri ülesannetes siin mullu kevadel Eesti rahvale veel üle kordasite. Ja millal jõuab see raha siis omastehooldajateni?

12:12 Siseminister Mart Helme

No ma alustan sellest, et president ei tegele meil seadusloomega. President ei saa dikteerida ei Riigikogule ega valitsusele, kuidas Riigikogu või valitsus saavad ja peavad võimalikuks raha kasutada. Teeme kõigepealt niisugused asjad selgeks. Meil on võimude lahususe printsiip ja Presidendi Kantselei

ei kamanda Eesti riigi rahakotti. Jumal tänatud! Mis puudutab omastehooldust, siis see on suur probleem. Me oleme selle probleemi tõstatanud koalitsioonis, nagu te olete võib-olla tähele pannud, sest meie hinnangul on võimalik Sotsiaalministeeriumi ressursi kasutada otstarbekamalt ja sihipärasemalt. Meil seisavad ees, nagu te kõik teate, ka riigi eelarvestrateegia läbirääkimised ja järgmise aasta eelarve läbirääkimised. Me tahame kindlasti omastehooldusesse ja vähekindlustatud inimeste toetamisse rohkem raha suunata ning jälgida, et see raha ka nendeni jõuaks, mitte ei jääks kusagile maa ja taeva vahele. Seda ei saa otsustada loomulikult ainult üks koalitsioonipartner, see peab olema ühine otsus, aga ma olen üsna veendunud, et me nende otsusteni jõuame.

12:14 Esimees Henn Pöllumaas

Indrek Saar, täpsustav küsimus, palun!

12:14 Indrek Saar

Kas ma sain õigesti aru, et teie vastusest võis välja lugeda, et te peate seda teemat niivõrd prioriteetseks, et kindlasti ka teie fraktsioon toetab sotsiaaldemokraatide algatatud Riigikogu otsuse eelnõu, mis paneb Vabariigi Valitsusele kohustuse selles väga olulises valdkonnas võtta ette konkreetsed tegevused ja tulla konkreetsete lahendustega Riigikogu ette, sest analüüse on tehtud piisavalt? Minu küsimuse algne asetis selle teise küsimuse puhul on aga siiski see: mis on siis teie rahalised ettepanekud riigi eelarvestrateegia läbirääkimistes, mis puudutab omastehoolduse valdkonda? Kui ma teen peast väga lihtsa arvutuse, arvestades praegust miinimumpalka ja seda, et omastehooldajatele makstakse praegu umbes 20 kuni 100 eurot – sõltuvalt kohalikust omavalitsusest –, siis see tähendab, et umbes 6000 eurot aastas on iga omastehooldaja peale juurde vaja. Omastehooldajaid on üle 17 000, st üle 100 miljoni euro oleks siis järgmisel aastal juurde vaja, kui tõsta see määr miinimumpalgani, alampalgani. Millised need rahalised ettepanekud on, mida te riigi eelarvestrateegias kaitsma lähete?

12:15 Siseminister Mart Helme

No natuke vara on praegu öelda, et need ja need asjad on juba otsustatud, kokku lepitud. Me oleme väga hästi teadlikud nendest summadest. Mis puudutab teie mainitud eelnõu, siis täna fraktsioonis me põgusalt puudutasime seda. Me ei ole oma otsust veel langetanud, peame konsultatsioone ka koalitsioonipartneritega selle võimaliku toetamise või mittetoetamise üle. Nii et ma ei anna siin praegu mingit konkreetset vastust. Mis puudutab omastehooldajaid, siis tegelikult on toetuse vajajate ring laiem. Tuleb vaadata väga selgelt otsa sellele, mida on võimalik teha rahaga, aga mida on võimalik teha ka sotsiaalsete tagatiste ja muude seaduslike initsiatiividega, et nende inimeste olukorda parandada-kergendada ja muuta nende tegevus tunnustatuks.

12:16 Esimees Henn Pöllumaas

Helmen Kütt, palun!

12:16 Helmen Kütt

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister! Mulle on väga sümpaatne, et te olete ikka seda meelt, et see teema on ülitähtis, ülioluline, ja nende inimeste aitamine on erilise tähelepanu all. Minu küsimus – võib-olla oleks parem, kui ma esitaksin selle rahandusministrile, aga vaadates pikka küsimise järjekorda, ma ei ole kindel, et ma sinnani jõuan – haakub väga selgelt omastehooldajate teemaga. Nimelt, tasandusfondi valemis, mis on kohalikele omavalitsustele eraldatavas rahas, on omastehooldaja toetuse parameeter vähenemas. Ja tegelikult on see niimoodi vähenemas, et kui aastal 2017 oli hooldatavate täiskasvanute parameetri väärtus 649 eurot, siis aastaks 2024 väheneb see nulli. Ja laste korral on see toetusfondi osana vähenenud aastaks 2026. Nüüd ongi kohalikel omavalitsustel väga kurb olukord. Ehk kokku võttes on hooldatavate täiskasvanute ja laste jaoks tasandusfondis eraldatavad summad väga tugevas langustrendis. Ei saa sugugi eeldada, et aastaks 2024 KOV-ides enam hooldatavaid täiskasvanuid või aastaks 2026 enam hooldatavaid lapsi ei oleks. Kuldest ringist väljaspool ei kasva ka tulumaksulaekumine kahjuks nii hoogsalt ja see ei kata kõiki KOV-idele pandud ja

kohustuslikke ülesandeid. Kui te hakkate arvutama eelarvestrateegiat, siis ma väga palun – sest veel kord: vaadates seda järjekorda, ma ei ole kindel, et ma saan selle küsimuse esitada rahandusministrile –, et te võtaksite seda arvesse. Sest kohalikud omavalitsused on selles suhtes väga suure surve all.

12:18 Siseminister Mart Helme

No ma ütleks, et terve riik on väga suure surve all, sellepärast, et alati tahaks rohkem, kui võimalused on. Aga mis puudutab tasandusfondi ja kohalike omavalitsuste kulutusi, siis ma ütleksin, et kohalikud omavalitsused ei ole väga sageli ise ka raha ära kulutanud või ei ole seda sihipäraselt kulutanud. Nii et siin ei ole see asi nii üksühene, et läheb nulli, ei ole jne. Ma ei oleks üldiselt nii pessimistlik. See valitsus on väga selgelt seadnud prioriteediks inimesed. Ja kui inimesed on seatud prioriteediks, siis vaadatakse ka rahanumbreid, mida on alati võimalik liigutada-muuta. Nii et ma ei oleks nii pessimistlik.

12:19 Esimees Henn Pöllumaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 12:19 Maksupoliitika

12:19 Esimees Henn Pöllumaas

Järgmine küsimus on järjekorras nr 3, selle esitab Aivar Sõerd ja sellele vastab rahandusminister Martin Helme. Palun!

12:19 Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Austatud minister Martin Helme! Täna suure teema on see, et teie valitsemisalas olev Maksu- ja Tolliamet alustas üksikisiku tulumaksu tagastamist. Sellel suurel päeval on põhjust rääkida natuke üksikisiku tulumaksu teemast. Aastal 2016, kui see astmeliselt vähenev maksuvaba tulu süsteem Jüri Ratase eelmise valitsuse ajal kehtestati, olite teie opositsioonis. Täna on see eksperiment meil kaks aastat kestnud ja näitab, ütleme, läbikukkumist, sellepärast, et see kõrgema maksustamise vahemik algab juba 1200 euro juures. Sellesse vahemikku on jõudmas ka juba mitte väga suure sissetulekuga inimesed – miinimumpalgaga õpetajad, politseitöötajad jne. No ei ole kõige hullem, aga ikkagi, ütleme, keskmine palk jõuab järgmisel aastal juba üle 1500 euro. Ma vaatasin neid Rahandusministeeriumi andmeid, mis teil seal üleval on. Eelmise aasta ainuüksi palgadeklaratsioonide järgi ületab palga väljamakse kuus siin Tallinna lähiümbruse valdades – Viimsi, Harku, Rae – 1700 eurot, aga vana süsteemiga võrreldes on see murdepunkt 1760 euro juures, nagu te väga hästi teate. See tähendab seda, et järjest rohkem inimesi jõuab oma tuludega juba sinnaamaale, et nad ei saa isegi seda maksuvaba tulu, mis oli 2016. aastal Taavi Rõivase valitsuse ajal. Teie pole küll muidugi seda asja välja mõelnud, aga teie vastutate nende asjade eest. Ma küsingi, kas eesmärk ongi jõuda selleni, et inimesed ei saa varsti enam isegi seda maksuvaba tulu, mis oli Taavi Rõivase valitsuse ajal.

12:21 Rahandusminister Martin Helme

Aitäh! Milline suurepärane kirglik esitus! Ma tean, loomulikult, et Reformierakond kavatseb täna esitada eelnõu, mis täpselt sedasama seadust muudaks ja teeks süsteemi põhimõtteliselt ümber. Tõepoolest, tõsi on see, et kehtiva maksusüsteemi on teinud eelmise Riigikogu koosseisu ajal eelmine valitsus ja seda ei tehtud meie erakonna toetusel. Kuid paari asja võib-olla selgitan.

Alustada tuleb muidugi sellest, et see on vaatepunkti küsimus, kas ta on läbi kukkunud või, vastupidi, olnud väga edukas. Kui me räägime sellest, et inimeste sissetulekud on kiiresti kasvanud, siis see räägib meile samal ajal ju sellest, et kui on loodud maksusüsteem, mis annab soodustust väikesepalgalistele inimestele, aga nüüd on mure selles, et meil ei ole enam väikesepalgalisi inimesi, sest palgad on nii palju kasvanud, siis ma ei ole kindel, et me peaksime andma sellele hinnangu, et on tohutu läbikukkumine, sest inimeste palgad on tõusnud väga kiiresti. Maksusoodustust nad sellisel kujul tõepoolest enam ei saa, aga kui me küsime, kas nende elu on läinud paremaks, siis vastus on see, et on küll läinud paremaks.

Nüüd on selline poliitiliste eelistuste, maailmavaate ja ka praktiliste kokkulepete küsimus, kas me

tahame seda soodustust neile järele viia seoses nende sissetulekute kasvuga või me jätamegi selle sinna, nii et see toimib vaid kõige väiksema sissetulekuga inimeste kasuks. Need on aga kõik sellised teoreetilised arutelud, sest praktikas on niimoodi, et kui see valitsuskoalitsioon kokku pandi, siis lepidi kokku maksurahus, st otsustati, et suuri maksureforme selle valitsuse ajal ette ei võeta. Ma tervitan muidugi maksudebatti, mis tegeleb sisuliste argumentide, vastuste otsimise ja avalikkusele selgitamisega selles valguses, kas üks või teine maksumeede ja maksusoodustus teeb tõhusalt oma tööd, täidab seda eesmärki, mis tal algselt oli, või mitte, ning mis on tema mõju inimeste sissetulekutele detsiilide kaupa või riigieelarvele ja üleüldisele ühiskondlikule arengule. Kindlasti on see kasulik, kui me neid asju arutame, ja kindlasti on see üks teema, mis järgmistel Riigikogu valimistel ka valijate ette pannakse. Aga ma jahutaksin teie indu – ma ei näe varianti, et me praegust süsteemi põhimõtteliselt lähiaastatel muutma hakkaks.

12:24 Esimees Henn Põlluaas

Aivar Sõerd, täpsustav küsimus, palun!

12:24 Aivar Sõerd

Aitäh! Austatud minister! Jaa, muidugi olen teiega selles mõttes nõus, et see on väga hea, kui inimeste palgad, sissetulekud kasvavad. Aga, ütleme, kui nüüd maksusüsteemi vaadata, siis selles probleem ongi, et olukorras, kus palgad ja sissetulekud kiiresti kasvavad, selline maksusüsteem, mis paar aastat tagasi sisse viidi, meie tingimustesse ei sobi. Kui ma eelmisel nädalal küsisin sellesama asja kohta sotsiaalministrilt – tema on ühtlasi Keskerakonna maksutoimkonna esimees –, siis tema oli ikkagi tükk maad konkreetsem. Ma ei tea, millest see tuleb. Keskerakond oli tookord otseselt selle asja loomise juures, aga ma olen aru saanud, et tänaseks olemegi jõudnud selleni, et ka selle süsteemi loojad ise on aru saanud, et nii edasi minna ei saa. Tanel Kiigel oli siin kohe lausa mitu varianti, kuidas seda süsteemi parandama ja muutma hakata. Üks oli selline, et kõrgema maksustamise piiri võiks edasi lükata või siis valemit muuta, nii et maksuvaba tulu nullini kunagi ei jõuagi. See hakkab juba natukene ka meie süsteemiga, meie pakutud lahendusega sarnanema. Või siis tal oli koguni see mõte: teeme niimoodi, et maksuvähendamise piirkonnad on igale sihtrühmale omad. Kas ma sain teie jutust õigesti aru, et kui nüüd eelarvestrateegia on tegemisel – kõigil nendel lahendustel on hinnalipik juures, ka meie lahendustel on hinnalipik juures –, siis mitte ükski nendest pakutud variantidest, millest Keskerakond on rääkinud, ei jõuagi eelarvestrateegiasse?

12:26 Rahandusminister Martin Helme

Aitäh! Nagu me kõik teame, riigi eelarvestrateegia koostamine läheb meil kohe-kohe lahti. Märtsis algavad meil esimesed arutelud numbrite üle ja tänaseks on kõik ministrid saatnud mulle oma prioriteedid. Ma pean küll tunnistama, et üheltki ministrilt ei ole laekunud ettepanekut meie tulumaksusüsteemi põhimõtteliseks muutmisest, seda ma oleksin kindlasti märganud. Selle hinnalipiku kohta ütlen, et jah, teie eelnõu – mida ma küll veel näinud ei ole, aga olen selle kohta pressiteadet, uudist lugenud – tähendaks riigitulu vähenemist 250 miljonit eurot.

Milles on meil sisuline küsimus? Sisuline küsimus, ma ütleks, jaotub kaheks. Üks on see, et praegune süsteem – mis on, ma olen nõus, ka selle loojate silmis oma vigadega ja need vead kindlasti häirivad või tekitavad meeolehärra – on ju kompromiss selle vahel, kas meil on astmeline maksusüsteem või mitte. Praegune süsteem on seal kusagil vahepeal, päriselt teda astmeliseks tulumaksusüsteemiks ei saa nimetada, aga ta siiski diferentseerib sissetuleku järgi tulumaksu määra. Nüüd sisuliselt ka see ettepanek, mille teie olete teinud, on ju kaheastmeline tulumaksusüsteem, eks ole – kuni 500 euroni on tulumaksuvaba ja sealt edasi on kõigil ühesugune tulumaks. Seda on kindlasti hea rõhutada, et ka teie olete taganenud oma dogmast, et te mingil juhul astmelist tulumaksu ei toeta. Aga minu silmis vajaks kõige rohkem arutelu see – ja see jõuab küsimuseni astmelisest või mitteastmelisest tulumaksust –, kas me peame tegema täpselt ühesuguseid maksusoodustusi kõikidele inimestele, sõltumata nende sissetulekutest, eriti arvestades, et sellel on väga kallis hind. Kas inimesed, kes teenivad kaks ja pool tuhat või neli-viis tuhat eurot palka, vajavad seda maksusoodustust? Loomulikult, ükski inimene ei ütle ära, kui talle tehakse maksusoodustus, aga kui me selle pealt hoiaksime kokku 100 või 200 miljonit, siis me saaksime selle arvel teha näiteks sotsiaalhoolekandes neidsamu asju, millest siin eelnevad küsijad rääkisid. Mina julgen küll väita, et minu filosoofia ei toeta soodustuste tegemist jõukamatele inimestele sama määraga nagu vaesematele inimestele. Aga see on arutelu, mis on tegelikult valimiste arutelu.

12:29 Esimees Henn Põlluaas

Urmas Kruuse, palun!

12:29 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! See maksudebatt või see, kuidas valitsus täna makse käsitleb, meenutab natukene ajakirjandusest kuulnud Eesti Autospordi Liidu kohta – kui üks asi on hakanud hästi tööle, siis tuleb kohe rangid kaela panna ja hakata sealt rohkem võtma. Miks see mind selles mõttes nagu heidutab või ärritab, on tegelikult see, et teie erakond ja ka teie EKRE juhtfiguurina olete ju mitmeid kordi öelnud, et töökäsi ja võõrtööjõudu meil siia sisse tuua ei ole vaja – ettevõtted peavad ise innovatsiooni ehitama ja hakkama saama –, see on olnud tabuteema. Kuigi üldsus teab, et need töökäed on tõstnud meie SKT-d ja aidanud ka meie majandusel kasvada – see on ju fakt, seda ei saa eitada. Teine pool on see, et kui me vajame oma töökäsi, siis me maksustame oma pensionäre. Ehk ühelt poolt me maksustame keskmist pensioni tulumaksuga – ükski valitsus ei ole nii teinud, aga Jüri Ratase valitsus on seda teinud ja teie olete selle valitsuse liige – ja teiselt poolt ka töötavaid pensionäre. See on nagu teatud tüüpi karistusaktsioon. Öelge palun, miks te rahandusministrina siis seda ideoloogiat, mida te justkui tahate ajada, ei vii tegelikkusega kooskõlla. On ju täiesti ebalooiline maksustada sel juhul töötavaid pensionäre ja keskmist pensioni saavaid inimesi, kui me ei taha Eestisse saada nii palju võõrtööjõudu, ehkki ettevõtlus seda võib-olla sooviks. Kui te ütlesite, et Reformierakond on läinud samamoodi astmelise tulumaksu teed, siis seda 6000 või ma ei tea mitut tuhandet astet, mis praegu tegelikult on, annab ikka ületada, selleni ei jõua ilmselt ükski erakond Eestis.

12:31 Rahandusminister Martin Helme

Aitäh! Jaa, mis puudutab näiteks pensionäride või keskmise pensioni tulumaksuvabastust või üldse pensionide tulumaksuvabastust, siis siin on ka vahe sees. Kui me räägime keskmise pensioni hoidmisest tulumaksuvabana, siis selle hinnalipik või selle kulu riigieelarve mõistes on umbes kümme korda väiksem kui teie pakutav tulumaksu alampiir. Nüüd ongi küsimus selles, kuhu me selle raha suuname ja kui suureks me selle summa ajame. Ma arvan tõepoolest, et 25 miljonit riigieelarvest korjamata jätta selle heaks, et pensionid, vähemalt keskmised pensionid oleksid tulumaksuvabad, on mõistlik. Aga jätta 250 miljonit tulumaksu korjamata selleks, et kõik, sõltumata sissetulekust, saaksid selle soodustuse, ei ole minu silmis mõistlik. Sellised need valikud on.

Kui me räägime sellest, et meie tahaks justkui kuskilt rohkem võtta, siis ma julgen ikkagi teile vastu vaielda. Kui see valitsus üldse on mingeid maksuotsuseid teinud, siis on need olnud maksude alandamise otsused. See tähendab, et inimeste ostujõud on kasvanud. See on ka statistiline fakt. Mis puudutab võõrtööjõudu, siis ärme ajame segamini seda ilusat väidet, et kolmandik Eesti SKT-st tuli valdkondadest, kus kasutatakse kõige rohkem võõrtööjõudu. Aga võib-olla, kui seal oleks kasutatud kodumaist tööjõudu ja neile makstud päris palka – sellist, millega kodumaine töötaja on nõus töötama –, siis oleks SKT olnud veel suurem. Me saame ju kõik aru, et odavtööjõu sissetoomine pärsib tegelikult SKT kasvu, majanduse, innovatsiooni ja tootlikkuse kasvu. Selles mõttes see on väga lühinägelik tee üritada siin odavalt läbi ajada, see hakkab lõpuks meie arengut pärssima. Ja ta pärsib palgatõusu kõigis sektorites, aga eelkõige loomulikult nendes sektorites, kuhu võõrtööjõudu sisse tuuakse, st ta pärsib ka riigieelarve laekumisi, tööjõumaksude laekumisi. Nii et ma ei ütleks, et meil on tabu, aga meil on väga tervemõistustlik lähenemine võõrtööjõule. Me tahame nende pealt makse ka saada, just nimelt, sest osa nendest, kes renditööjõuna meile tulevad, töötavad ju sisuliselt täiesti maksuvabalt. See aga tähendab omakorda veel tööjõuturu solkimist, siin meil on mingisugune hulk töotajaid, kes sisuliselt töötavad *dumping*-hindadega. Nii et lõppkokkuvõttes, jah, ma olen nõus, et pensionäride tulumaksuvabastuse nimel tuleb pingutada, see on üks osa RES-i läbirääkimistest, aga see on tükk-tükk maad odavam kui kõigile laia lauaga soodustuste tegemine.

12:34 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle teema käsitlemise.

12:34 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on küsimus Kalvi Kõval ja sellele vastab kultuuriminister Tõnis Lukas. Palun!

12:34 Kalvi Kõva

Aitüma, hea Riigikogu esimees! Hea kultuuriminister Tõnis! Mind ajendas küsima siiras mure, mis on järgmine: vähem kui 150 päeva on jäänud sellise toreda ürituse nagu Shell Helix Rally Estonia toimumiseni. Viimastel päevadel on aga meedia vahendusel tulnud välja lahkeli või suur tüli Eesti Autospordi Liidu ja ralli korraldajate vahel. Ma arvan, hea minister, et Tartu inimesena sa tead selle ürituse tähtsust meie piirkonnale. Eelmisel aastal käis sellel üle 50 000 külastaja, sellel aastal oleks see arv tõenäoliselt veel suurem. Loomulikult ei ole ainult inimeste toredasti veedetud aeg ralli seltsis see, mis on meie piirkonnale kasulik. Tullakse mitmeks päevaks, ööbitakse jne – turismiettevõtted on teinud palju ettevalmistusi. Seda kõike on näinud ka valitsus. Eelmine valitsus toonase kultuuriministri Indrek Saare eestvedamisel leidis miljon eurot, et seda Lõuna- ja Kagu-Eestile niivõrd tähtsat üritust toetada. Loomulikult võiks mingi ürituse kohta ütelda, et see on alaliidu ja korraldajate vaheline teema, aga see on siiski ühele osale Eestist väga tähtis üritus. Mida te ministrina olete ette võtnud, mis te plaanite ette võtta või kas te üldse plaanite midagi teha selle lahkeli ja tüli lahendamiseks, et see tähtis üritus 150 päeva pärast meie kandis ikkagi toimuks?

12:36 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Austatud juhataja! Hea küsija, väga hea küsimus! Meie valitsuses kavatseme muidugi paljugi ette võtta. Sa mainisid hästi, et eelmise valitsuse ajal sõlmiti see lepe, et taotletakse Eestisse ralli maailmameistrivõistluste etappi. Selleks on vaja teha igal aastal promotsioonirallid. Praegune valitsus on jätkanud selle finantseerimist. Nii et plaanid on suured, sest tõepoolest, nimetatud majanduslik kasu sellest ettevõtmisest tuleb, aga mitte ainult majanduslik kasu, vaid tegelikult on see spordiala eestlastele praegu ühendav ja väga tähtis. Nii et ühelt poolt on tegemist suure sündmusega, mis toob nii piirkondlikult kui ka üle Eesti väga olulist kasu, teistpidi on meil see hea hetk, kui meil on maailma täiesti tipus oma rallisõitjad.

Milles on probleem? Eemalt vaadates – ja mõnes mõttes just eemalt me peamegi seda asja vaatama, sest spordi juhtimine on detsentraliseeritud ja spordialaliidud on vabad oma otsuste tegemisel – on olukord minu arusaamist mööda selline, et on tavaline muna ja kana dilemma: kumb on tähtsam, kas muna või kana. Kana ehk autospordi liit arvab, et muna ehk konkreetse sündmuse korraldaja ei ole olnud piisavalt tänulik, sest muna saab eksisteerida ainult selle tõttu, et kana on enne olnud. Eesti autosport on enne olnud ja järelikult tuleks autospordi liidu üldisi taotlusi justkui rohkem austada. Jah, arusaamatul moel on see andam, mis sellesse üldisesse kanalasse viia, nüüd väga järsult tõusnud. Tundub ultimatiivsena. Kui riigi poolt vaadata, siis meie oleme mitmel korral püüdnud probleemi lahendada. Kultuuriministeeriumis on toimunud sellel aastal juba kaks koosolekut kõigi osapoolte juuresolekul. Oleme teinud ka oma ettepanekud. Aga põhiline asi seisab ikkagi autospordiliidu tahtes ja selles, et nende soov saada justkui andamina või selle konkreetse ürituse korraldaja osalusmaksuna 100 000 eurot on ebaproportsionaalne ja ebamõistlik. Seda on riik ka väljendanud.

12:39 Esimees Henn Põlluaas

Kalvi Kõva, täpsustav küsimus, palun!

12:39 Kalvi Kõva

Aitüma! Ma ütlen veel kord, et me kõik vist loodame ikkagi, et see üritus toimuks. Kui ministeeriumil on võimalus veel ka kolmas-neljas kord need koosolekud kokku kutsuda, et osapoolte vahel lepitust otsida, siis ma kutsuksin üles teid seda tegema. Minu arvates ainult minister või ministeerium saab seda teha, mitte Riigikogu sporditoetusrühm ega mingi muu. Mu küsimus on selles, et võib-olla me peaksime selles valguses natuke spordi rahastust ümber mõtlema. Tõesti, autospordi liit teeb tööd noorte toetamisel ja kus neil veel need kulutused on, võib-olla peab siin midagi ümber vaatama. Kas teil on ka selliseid plaane, et selle kõige valguses spordirahastust kuidagi ümber vaadata?

12:40 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Aitäh jällegi väga hea küsimuse eest! Riik toetab suurürituste, suurte spordiürituste toomist Eestisse. Kõigi spordialade puhul, kus on niisugused ettevalmistused tehtud, et sündmus tahab ise Eestisse tulla, riik seda kahtlemata igakülgsest toetab, nii moraalselt kui ka eelarveliselt. Autosport on praegu ikkagi täiesti äravalitud olukorras. See on suur summa, tegelikult iga-aastase ralli kulutustest peaaegu pool maksab praegu riik, kui me räägime promotsioonirallidest. Kui kolme aasta pärast õnnestuks siia tuua päris etapp, siis see on muidugi kallim ja riik võib ka siis oma panuseid tõsta, aga seda kõike saab teha ikkagi, kui konkreetse spordiala juhid on mõistuse juures ja omavahel asjad kokku leppinud. Ma loodan väga, et see tüli lahendatakse ära, sest tõepoolest, praegu selle konkreetse etapi korraldajad ei saa võtta riigi rahast tükki ära ja maksta lihtsalt 100 000 oma alaliidule, see on keelatud ka seaduse järgi, sest see on sihtotstarbeline raha, mille me oleme andnud. Siin ei saa olla mitte mingisugust juriidilist ega rahalist lisaabi selle probleemi lahendamiseks. Seal nad peavad ikkagi ise arvestama, kas see kahju, mis selle ralli ja lõpuks ka maailmameistrivõistluste etapi võimaliku ärajäämise tõttu spordialale osaks saab, on seda väärt, et igal aastal saadakse natuke oma kaukasse raha juurde. Ma arvan, et selle etapi ärajäämine ja praegu ka selle Eesti rallitsükli – iga aasta üks promotsiooniralli – rikkumine või kahjustamine tähendaks korvamatut kaotust ka Eesti autospordile üldse, nii fännidele kui ka nendele tipp-pilootidele ja meie võimele üldse rahvusvahelisi üritusi tulevikus siia saada, kui me ise asja ära vussime. Nii et nagu president kutsus üles – tema oli selles mõttes mustvalgem ja reljeefsem, väljus kirjandus- ja filmimaailmast oma fantaasiasse ja tegi mustvalgeid lahendusi, kes on hea ja kes on kuri –, meie peame praegu ütlema nii: me loodame, et mõlemad pooled saavad omavahel asja ära klaarida. Me ei ütle praegu, et ühel poolel on õigus ja teisel mitte, aga loodame tõesti, et Eesti mehed ja naised, kahe ürituse korraldajad suudavad kokku leppida.

12:43 Esimees Henn Põlluaas

Urmas Kruuse, palun!

12:43 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Auväärt minister! Võib-olla ma ei tohikski üldse seda küsimust küsida, sest olen olnud emotsionaalselt seotud Tartu linnapeana. Korraldajad tulid Tartu Linnavalitsusse ja ütlesid, et neil on selline nägemus ja visioon, nad tahaksid tuua selle etapi selgelt ka Tartuga seotuna. Me mõistame ja saame aru, kui palju sellise rahvusvahelise ürituse korraldamine nõuab aega, pühendumust ja ka raha. Seetõttu ma olen väga rahul sellega, et meie riik on mõistnud seda ja aru saanud sellest, et teatud üritused toovad Eesti riigile ka väga palju positiivset mainet peale otsese maksutulu, mis siia laekub. Eile näiteks oli meil Maaeluministeeriumis EAS-iga kohtumine ja me selgelt näeme neid numbraid, mida suured üritused teevad, kaasa arvatud meie suurepäraseid laulupeod. Mu küsimus on ajendatud sellest, et alati on võimalus ja lootus – öeldakse, et lootus sureb viimasena – leida rahu osapoolte vahel. Ma tahaksin mõista, kas te isiklikult olete kohtunud autospordi liidu inimestega – sõna otseses mõttes – ja palunud neil leida nagu mõistust. Sellepärast, et see meenutab väga selgelt avaliku informatsiooni põhjal väljapressimist, kui nii lühikese etteteatamisajaga tõstetakse mingite litsentsimaksudega korralduskulud alaliidule nii kõrgeks. See on täiesti ebanõustlik. Mul tekib juba küsimus, kas Kultuuriministeerium või riik laiemalt ei peaks rakendama sanktsioone sellele alaliidule, kes niimoodi käitub. Aga minu küsimus on pigem inimlik: kas te isiklikult olete kohtunud autospordi liidu inimestega ja püüdnud leida rahu?

12:45 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Aitäh väga hea küsimuse eest! Alaliitude rahastamine ei käi otse ministeeriumi eelarve ridadelt, siin on ka oma konkreetseid sammud. Ja praegu me räägime ühe sündmuse rahastamisest. Me saame selle sündmuse raha tagasi kutsuda, aga meil ei ole ju tegelikult etteheiteid selle sündmuse korraldajatele endile. Nii et sellist sammu me kindlasti praegu ei kavanda. Jah, mina ei ole kohtunud autospordi liidu juhtidega ega ka teise poolega, selle Eesti rallietapi korraldajatega. Meil on spordi asekanstler, kes neid koosolekuid peab, korraldab ja koordineerib. Nii et võib öelda, et Kultuuriministeeriumil on iga päev selles asjas käsi pulsil.

Mul on tunne, et Eesti Autospordi Liidu kõik juhatuse liikmed ei mõista praegu olukorra teravust ja seda, et kui midagi öeldakse, siis sellel on ka tulemid ja tagajärjed. Ma loodan väga, et olukorrale leitakse lahendus. Aga ma näen, et praegusel juhul see šokk on juba tekitatud. Võib juhtuda, et neil päevil selline

rahulik ettevalmistusperiood katkeb ja me hakkame pärast tagantjärele tagajärgi lappima. Sellest oleks mul väga kahju. Aga nagu ma ütlesin, riik ei saa praegu midagi teha, sest see on alaliidu detsentraliseeritud ja sõltumatu targa juhtimise küsimus.

Kui rääkida korraldajatest, siis Urmo Aava ja tema meeskond on kõike teinud minu teada väga avatult, tehniliselt ja rahanduslikult hästi. Mul ei ole absoluutselt kahtlust, et kui millegipärast Eesti Autospordi Liit saavutab selle, et Eesti rallietapp ja võimalik unistus maailmameistrivõistluste rallietapist siin tõrjutakse Eestist välja, siis Urmo Aava ja tema meeskond suudab kuskil mujal väga perfektselt maailma parima ralli korraldada. Aga minu suur lootus ja unistus on, et see toimuks ikkagi Eestis ja me saaksime need kokkulepped teha. Ja mul ei ole üldse kahtlust, et me oleme praegu ühiskonnana tegemas, ütleme, maailma parimat etappi, kui Eesti Autospordi Liidu juhatause liikmed, keda on alla kümne, selleks Eesti rahvale võimaluse annavad.

12:48 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 12:48 Maksuvigade likvideerimine

12:48 Esimees Henn Põlluaas

Järgmine ... Urmas Kruuse, kas on protseduuriline küsimus? Palun!

12:48 Urmas Kruuse

On küll. Austatud Riigikogu esimees! Mul on natuke kahju teie erakonnakaaslasest Martin Helmest. Tal on kohvitass seal tooli peal. Kas te lubaksite tal selle kohvitassi tõsta laua peale või soovitate tal sellega välja minna? Ma arvan, et ühelt poolt on see ebahügieeniline ja teiselt poolt ei peaks see teda hoidma sellise pinge all, sest tal on vist veel mõned küsimused vastata.

12:49 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kui Riigikogu liikmed pahaks ei pane, siis ma võtan heal meelel teie ettepaneku vastu. Palun, võib kohvi juua küll! Aga jäägu see erandkorraks.

Küsimus nr 5, esitab Keit Pentus-Rosimannus ja vastab siseminister Mart Helme. Palun!

12:49 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea juhataja! Tuludeklaratsioonide täitmise ja esitamisega seoses on nüüd jälle päris teravalt välja tulnud kõik need vead, mis see praegune tuhandetest astmetest koosnev maksusüsteem endas sisaldab. Üks nendest Jüri Ratase valitsuse kunagi tehtud muudatustest, mida praegune valitsus samamoodi kiivalt kaitseb, puudutab väga suurt hulka Eesti peresid, see on abikaasade ühiselt esitatav tuludeklaratsioon. Kui varem andis ühisdeklaratsioon õiguse ja võimaluse abikaasadel tulumaksuvaba miinimumi täies mahus kasutada mõlemal abikaasal – ka juhul, kui üks neist oli näiteks suures peres kodune –, siis praegune süsteem seda ei võimalda. Loomulikult tähendab see sisuliselt seda, et väga suur hulk peresid lihtsalt ei saa seda võimalust kasutada. See oli õigus, mida te praeguse valitsuse ajal ette ei näe, hoolimata nendest lubadustest, mida te valitsuse tegemise ajal ähmaselt andsite – et see muudatus pööratakse tagasi ja uuesti peredele selline võimalus antakse. Kui 2015. aastal sai ühisdeklaratsioonide esitamise võimalust veel täies mahus kasutada, siis neid esitati üle 78 000. See on tõesti väga suur hulk Eesti peresid. Ma küsin teilt härra Helme kui peaministri ülesannetes olevalt valitsuse liikmelt, miks see viga teil valitsuses siia maani parandamata on. Kui me esitame parlamendis uuesti eelnõu, mis ühisdeklaratsioonide täies mahus esitamise võimaluse taastab, siis kas te olete valmis seda toetama? Sest see on viga, mis tuleb ära parandada.

12:51 Siseminister Mart Helme

Aitäh! Tegelikult te juhite tähelepanu tõepoolest väga teravale küsimusele. Vastab tõele, et meie erakond on olnud nii valimiskampaania ajal kui ka praegu valitsuses olles seda meelt, et ühisdeklaratsioonid tuleks taastada, nende esitamise võimalus peaks olema pereinimestel. Kahetsusväärset me aga koalitsiooniläbirääkimistel selles küsimuses konsensust ei saavutanud,

mistõttu praeguse valitsuse programmis otseselt niisugust asja ei ole. See aga ei tähenda seda, et me oleksime selle teema visanud täiesti kõrvale ega püüaks n-ö töö käigus oma koalitsioonipartnereid veenda: see on mõistlik idee, see on meie inimestele kasulik idee. See on ka bürokraatlikust seisukohast võttes tegelikult ju asja lihtsustav idee. Nii et ma ei ütleks, et me oleme oma valimiseelse lubaduse täitmise saavutamisest loobunud, aga panna siin mingisuguseid kindlaid tähtsuseid, millal me usume või loodame, et see oleks saavutatav, ma siin täna küll ei saa. Mis puudutab teie mainitud võimalust, et Reformierakond esitab – aga võib-olla siis ka sotsiaaldemokraadid koos teiega esitavad – vastava eelnõu ja seda, kas me toetaksime seda, siis see väärrib täiesti kaalumist.

12:53 Esimees Henn Põlluaas

Keit Pentus-Rosimannus, täpsustav küsimus, palun!

12:53 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea juhataja! Veel üks viga, mida praegune maksusüsteem endas sisaldab, puudutab vanemaid inimesi ja seda olukorda, kus Eestis on väga suur puudus töötavatest inimestest, suur nappus töötajatest. Nagu te valitsuses ka kindlasti väga hästi teate, siis põhimõtteliselt on absoluutselt igas valdkonnas töökäsi puudu. Kindlasti olete ka kursis nende prognoosidega, mis näitavad ja kinnitavad, et see trend mitte ei kao, vaid pigem süveneb aasta-aastalt ja Eestis ongi tööealisi inimesi vähem. Seetõttu on loomulikult oluline, et riik kasutaks neid võimalusi, mis tal on, et motiveerida inimesi töötamist jätkama ja motiveerida ka neid inimesi, kes oma vanuse tõttu võiksid jääda koju pensionile, aga on valmis tööd edasi tegema. Me oleme siin parlamendis mitmel korral rääkinud sellest, et kindlasti on oluline hoida neid inimesi, kes on valmis tööturul edasi osalema. Kehtiv maksusüsteem võttis töötavate pensionäridelt ära õiguse kasutada lisatulumaksuvabastust ja tekitas sellega sisuliselt olukorra, kus töötavaid pensionäre hakati kõrgemalt maksustama. Sõnum, mida sellega välja saadeti, oli sisuliselt see, et vanemaid inimesi pole tööturule vaja. Ka sel aastal on väga suur hulk neid vanemaid töötavaid inimesi, kes tuludeklaratsioone täites juba on saanud riigilt sisuliselt maksuarve ja kohustuse sadades eurodes niigi mitte väga kõrgest sissetulekust riigile juurde maksta. See on vale ja ebaõiglane, see tuleb ära muuta – ka sel teemal oleme me juba varemgi siin mõtteid vahetanud. Reformierakonna fraktsiooniga andsime me juba üle poole aasta tagasi üle eelnõu, mis selle olukorra ära muudaks. Me andsime üle eelnõu, mis töötava pensionäri, aga ka näiteks toitjakaotuspensionari saaja kõrgema maksu alt välja arvaks. Kahjuks on olukord nüüd selline, et te olete valitsusliiduga selle eelnõu arutelu siin parlamendis sisuliselt takistamas. See eelnõu on pandud sahtlisse luku taha ja kuidagi teda siia saali ei saadeta. Härra Helme, te olete peaministri asendaja, aga te olete ka valitsuse suuruselt teise erakonna esimees. Miks on selline olukord tekkinud ja millal selline ebaõiglane ebamõistlik ja vale lahendus ära muudetakse? Sest eelnõu selleks on juba parlamendi menetluses.

12:56 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Teil on aeg läinud juba peaaegu kolmekordseks. Ma palusin infotunni alguses, et Riigikogu liikmed peaks kinni sellest kahest minutist. See ei ole mitte kõnepidamise aeg, vaid see on küsimuste esitamise aeg. Palun!

12:56 Siseminister Mart Helme

Aitäh! See kõik, mis te tõstatate, on laiema ühiskondliku diskussiooni teema. Minu arvates vastas sellele küllaltki põhjalikult – vähemalt selle kohta, mis puudutas pensione – ka rahandusminister. Me ei ole seda meelt, et me peaksime võtma niisuguse universaalse lähenemise, st sisuliselt karistama vaesemaid ja premeerima jõukamaid. Nii et loomulikult see on teatud poliitilise otsuse tulemus. Kui valimiste ajal tehakse need asjad valijatele selgeks, et vaadake, rikkad lähevad rikkamaks, aga vaesed lähevad vaesemaks või vähemalt ei saa rikkamaks, ja valijad toetavad seda ideoloogiat, siis on see nende valik. Aga meil praegu valitsuses niisuguste sammude astumine kindlasti kavas ei ole.

Mis puudutab maksudega tööjõupuuduse või tööjõunappuse reguleerimist, siis jah, kindlasti on siin teatud võimaluste aken. Ma võin tuua näiteks ka selle, kuidas me oleme praegu aidanud kaasa politseis tööjõu volavuse lõpetamisele ja pensionieelsesse ikka jõudnud inimeste töö jätkamisele, teatud maksupoliitiliste sammudega, aga need võimalused on ikkagi piiratud. Selliseid universaalseid lahendusi me siin ei näe, need on ikkagi seotud innovatsiooniga, aga mitte odava tööjõu sissetoomisega, mille puhul kõigele lisaks vaadatakse läbi sõrmede sellele, kas need inimesed viibivad Eestis seaduslikult või

mitte. Meenutan, et eelmisel nädalal võeti ehitustelt maha paarkümmend ebaseaduslikult tööd tegevast inimest Ukrainast. Kindlasti me soovime siin ennast riigina kehtestada. Ja selles tähenduses ütlen, et need maksupoliitilised meetmed tööjõunappuse vähendamiseks on kindlasti võimalikud, aga nende mõju ei ole universaalne, vaid piiratud.

Mis puudutab vanemahüvitisi, siis jällegi, see on niisuguse väga ulatusliku ühiskondliku diskussiooni teema, kus on väga tugevalt positsioonilt ju väljendatud seisukohta, et ega rahaga lapsi sünnitama ei panda. Me ei ole päris seda meelt. Ma arvan, et need sammud, mida ka Reformierakonna valitsused on astunud, vanemahüvitusi jms, on andnud kindlasti positiivse tulemuse. Me arvame, et siit on võimalik edasi minna. Aga me kõik teame, et kõikidel niisugustel sotsiaalpoliitilistel sammudel on väga selgelt tuntav, tihtipeale ka üpris konkreetset väljaarvutatavat hinnalipik. Siin me peame vaatama seda, kuidas me hoiame eelarve tasakaalu.

12:59 Esimees Henn Põlluaas

Head kolleegid! Nüüd te näete, et kui Riigikogu liige läheb täiesti vabalt etteantud ajast üle ja kui ka minister seda teeb ning ma lasen sellel sündida, siis see tähendab, et siit saalist te saate infotunni lõpuks ühe küsimuse vähem. Ma ei usu, et te seda sooviksite. Nii et olgu see eksperiment siis selliseks meeldetuletuseks, et püüame ikkagi korrast kinni hoida.

Nüüd on küsimuse esitamise võimalus Taavi Rõivasel.

13:00 Taavi Rõivas

Aitäh! Hea istungi juhataja! Ma haaraks sellest sõnasabast kinni ja paluks, et te ütleksite ka oma fraktsiooni juhtkonnale edasi, et te tõepoolest olete valmis abikaasade ühisdeklaratsiooni taastamisel koostööd tegema ja me saame siis ka teie fraktsiooni juhtkonnaga seda siin parlamendis arutada, kuidas kõige paremini koostööd teha, nii et kümned tuhanded pered üle Eesti taas mõistlikku olukorda tuua. Ma küsin selliselt. Kui nüüd on selgunud, et eelmise valitsuse – sama peaministri, aga eelmise valitsuse – loodud maksusüsteem on väga valusalt löönud nii töötavate pensionäride, lapseootel emade, abielus olevate inimeste kui ka näiteks õpetajate, arstide jne rahakoti pihta – see on muutnud nende maksukoormuse suuremaks ja ka mitmed deklareerimise detailid varasemast tehniliselt keerukamaks –, siis kas te oleksite valmis sellise parlamentaarse koostöö vaimus arutama, et võib-olla tehtigi sellise maksuküüru kehtestamisega viga, ja me võiksime pöörduda tagasi ühetaolise tulumaksu juurde, kus tulumaksuvaba miinimum on kõigil vähemasti 500 eurot? Kas teie juhitud erakond oleks valmis kaaluma sellise muudatuse elluviimist?

13:02 Siseminister Mart Helme

Aitäh! No ega ma ei saa siin ju unustada ka minevikku ja seda, kui me istusime seal selle rea tagumistes pinkides – koos praeguse rahandusministriga – ja olime tollaste maksumuudatuste suhtes väga kriitilised. See vastab tõele. Me ei olnud nende muudatuste toetajad siis ega olnud seda ka koalitsiooniläbirääkimistel. Me tõstasime küsimusi võimalikest muudatustest uue valitsuse initsiatiividena. Aga nagu ka rahandusminister ennist ütles, koalitsioonikokkuleppes me saavutasime tasakaalupunkti selles, et see koalitsioon maksumuudatusi tegema ei hakka. Maksupoliitikas me muudatusi ei tee. Me kõik teame, et koalitsioonivalitsuste puhul on kõikidel osapooltel vaja teha paljudes küsimustes kompromisse ja meie puhul oli see üks kompromiss. Põhimõtteliselt oleme loomulikult seda meelt, et häid ettepanekuid tuleb alati kaaluda, heade ettepanekute puhul tuleb pidada läbirääkimisi ja konsultatsioone. Kui Reformierakond tuleb välja väga heade ettepanekutega, siis võib-olla meil õnnestub neid häid ettepanekuid tutvustada ja soovitada ka oma koalitsioonipartneritele. Nii et selles mõttes me oleme kindlasti valmis teiega juttu rääkima.

13:03 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise. Urmas Kruuse, protseduuriline küsimus.

13:03 Urmas Kruuse

Austatud istungi juhataja! Ma olen väga rahul sellega, et te lubasite ministril tassi tooli pealt laua peale tõsta. Aga ma mäletan seda suurt debatti võimalike loosungite ja märksõnade üle ning nüüd ma märkan, et sellel tassil on EKRE sümbolid peal. Kas teie arvates või juhatuse arvates lähevad need selle

keelu alla, mida me kõik koos kokku leppisime? Või on nii, kui ministrid järgmine kord tassi kaasa võtavad, siis nad võivad igaüks oma sümboolikat kasutada?

13:04 Esimees Henn Pöllumaas

Aitäh! No mis ma oskan nüüd selle peale öelda. Ma tulin vastu teie enda soovile. Mina ei vaadanud, mis seal kohvitassi peal on. Kui teie soov on nüüd, et minister peaks selle tassi uuesti laua alla panema ja ära peitma, siis ma tulen ka sellele soovile vastu. Palun, härra minister, peitke see kohvitops ära! (Naerab.)

6. 13:04 Põlevkivisektor

13:04 Esimees Henn Pöllumaas

Aga läheme nüüd tõsisemate teemade juurde ja järgmine küsimus on kindlasti tõsiste seast. Küsib Katri Raik ja vastab rahandusminister Martin Helme. Palun!

13:05 Katri Raik

Hea minister! Ma ei küsi teie käest põlevkivi ja Ida-Virumaa kohta esimest korda. Möödunud nädalal käisid Ida-Virumaal ministrid Taavi Aas ja Jaak Aab ning ütlesid mõlemad sedasama, mida teiegi siin hiljuti ütlesite, et kiiret Põxitit ei tule, aga ometi ei olnud härradel ministritel konkreetseid vastuseid, mida kohalolijad ootasid. Ja küsin nüüd teie kui rahandusministri käest väga konkreetset. Esiteks, kas ja kunas tuleb õlitehas? Teiseks, kas ja kunas tuleb rafineerimistehas?

13:05 Rahandusminister Martin Helme

Aitäh! Jaa, selle ma võin ka siin uuesti üle korrata, et mingisugust sellist Põxitit, kus me lihtsalt n-ö sulgeme oma tööstuse – nii kaevandused kui ka elektritootmise Narvas – poliitilise otsuse tagajärjel, see valitsus kindlasti ei tee. Vastupidi, see valitsus on teinud terve hulga otsuseid, arvesse võttes kiiresti muutuvat poliitilist keskkonda, et meie majandushuvid, regionaalpoliitilised, sotsiaalpoliitilised huvid ja vajadused ning ka energiajulgeolek ei saaks kannatada.

Rafineerimistehase otsus ootab eelkõige seda, et Euroopa Liidus lepitaks kokku järgmise kümne aasta CO₂-kvootide kogused ja jaotumine, sest see on oluline õlitootmise seisukohalt. Ja mitte ainult kogus ja jaotumine, vaid ka see, kuidas neid kasutada võib – sest õli, ütleme, põlevkiviõli, on ekspordikaup –, ja mitte ainult Eesti jaoks, vaid Euroopa jaoks. Ta läheb n-ö rahvusvahelisele turule. On kokku lepitud, et rahvusvahelisel turul konkureerivad ettevõtted sellisel moel CO₂ eest ei maksa, sest muidu me oleksime ennast ülejäänud maailma kaubandusest lihtsalt välja maksustanud ja mingit kasu sellest ei oleks. Kuskil mujal toodetakse veel palju räpasemalt. Ma usun, et see otsus tuleb peagi. See käib suhteliselt paralleelselt Euroopa Liidu eelarve aruteludega ja me teame, et see ajaraam ei ole väga täpne või paigas. Siin ei saa näpuga kalendri peale näidates öelda, et selleks ajaks ta on kindlasti olemas, aga me eeldame, et sellega võiks saada ühele poole selle aasta jooksul.

Õlitootmistehas, Eesti Energia uus õlitootmistehas. Otsus on langetatud. Kapitali sissemakse on ka eelarves olemas. See on lähikuude küsimus, millal selle tegevusega edasi minnakse, aga põhimõtteline otsus on langetatud: õlitootmistehas Eesti Energiale tuleb. Nüüd võib-olla veidi laiemalt, mida me oleme lisaks mõelnud seoses põlevkiviõli ja põlevkivielektri tootmisega. Eesti Energia juhtkonnaga rääkisin just täna hommikul sellest, et me paneme väga suurt rõhku uue tehnoloogia otsimisele ja katsetamisele, et näiteks ka Narva Elektrijaamades püüda CO₂, et see oleks CO₂-neutraalne elekter, mida me seal toodame. Küsimus on, missugune tehnoloogia sinna sobiks, kui kallis see on ja kust rahastus tuleb, aga selle kõigega me tegeleme.

13:08 Esimees Henn Pöllumaas

Täpsustav küsimus, Katri Raik, palun!

13:08 Katri Raik

Hea minister! Teine küsimus on mul siiski teisest valdkonnast, nagu te aimata oskategi. Korruptsioonivastane erikomisjon on teid kutsunud oma istungile alates detsembri algusest, esimesel korral 9. detsembri istungi, siis olen püüdnud teiega kirjavahetust pidada 11. detsembril, seejärel 20. jaanuaril, viimati 10. veebruaril. Te ei ole mulle kordagi isiklikult vastanud, aga see polegi oluline. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 2 lõige 1 punkt 2 näeb ette, et Riigikogu komisjonil on õigus nõuda Vabariigi Valitsuse liikme osalemist komisjoni istungil. Sisuliselt paneb see teile kohustuse osaleda. Te olete juhtinud meie eravestluses tähelepanu, et te eeldate, et oleks kinnitatud koosoleku päevakord, aga alates detsembrist olen ma teile ka kirjutanud, et palun pakkuge endale sobiv aeg ja seejärel me kinnitamegi päevakorra. See ei ole komisjoni esimehe jonn, vaid ka komisjon on hääletanud ja ootab teid pikisilmi erikomisjoni, et me saaksime arutada Aidu tuulepargiga seonduvat. Ma ei küsi, kas te tulete või ei tule, vaid ma küsin, mis kuupäeval te tulete.

13:10 Rahandusminister Martin Helme

Aitäh! Jaa, komisjoni puhul oleks vaja täpsustada, tõesti, mida siis meie kodukord ütleb või täpsemalt Riigikogu kodukord. Vahe on selles, mida teeb, arvab ja otsustab komisjoni esimees või esinaine isiklikult või mida komisjon kollektiivselt otsustab. Komisjon kollektiivselt ei ole soovinud rahandusministrit näha. Komisjon kollektiivselt ei ole kunagi sellist päevakorrapunkti toetanud. Ja kui ma õigesti mäletan, on ta selle mõnel korral lausa päevakorrast maha hääletanud. See viimane kord, millest te räägite, oli komisjonile esitatud infopunkt, mille juures mingisugust komisjoni liikmete tagasisidet, otsust või hääletust ei korraldatud. Seda võib muidugi tõlgendada niimoodi, et tegemist oli komisjonis konsensuslikult heaks kiidetud seisukohaga. See oli ju komisjonile ette kantud sellisel viisil, et selle kevadistungjärgu koosolekute käigus te sooviksite vestelda ka rahandusministriga. Ja kevadistungjärgu käigus te kindlasti rahandusministri endale komisjoni saate.

13:11 Esimees Henn Põlluaas

Taavi Rõivas, palun!

13:11 Taavi Rõivas

Aitäh! Kuna küsija viis teema Aidu tuulepargile, siis meenub tegelikult üks nendest põhjustest, miks teid ka on kutsutud sinna komisjoni ette, kuhu ma kindlasti soovitan teil kui ministril minna, sest kui parlament kutsub, siis on see igale valitsuse liikmele loomulikult kohustuslik, vähemasti moraalses mõttes. Aga ma mäletan teie toonast tsitaati ühele ajakirjanikule, kus te ütlesite: "Üks riigisaladus, mida mina olen kuulnud ..." ja siis see puudutas, kui ma ei eksinud, Kellavere radari töörežiimi. Mina ei tea, kas see saladus vastab tõele ja ma ei tea ka seda, kas Kellavere radari töörežiim sel ajahetkel oli riigisaladus või mitte. Ja kui ma teaks, siis ma ei saaks sellest siin saalis kindlasti rääkida, sest see oleks riigisaladuse avalikustamine. Minu küsimus on selline. Riigisaladuse avalikustamine, ka endale teadvalt riigisaladuse avalikustamine on Eestis kriminaalkorras karistatav. Kas Siseministeeriumi haldusala asutused, kes vastutavad Eestis riigisaladuse hoidmise eest, on teiega sel teemal vestelnud ja kas te olete teinud sellest omad järeldused, et sellised asjad ei saaks korduda?

13:12 Rahandusminister Martin Helme

Oi, siin olid nüüd kõik asjad nagu puder ja kapsad. Esiteks, loomulikult on ministril nii moraalne kui ka juriidiline kohustus tulla komisjoni, kui komisjon soovib teda näha. Komisjon ei ole ühtegi sellist ametlikku otsust teinud, peale selle, et mõned nädalad tagasi komisjoni esimees teatas infopunktina koosoleku lõpus, et tal on soov kutsuda rahandusminister komisjoni vestlusele. Ärme ajame segamini seda sellega, et komisjoni esimehel on mingisugused isiklikud soovid ja algatused, mida ta ei kooskõlasta komisjoniga. Selline ei tohiks olla Riigikogu hea töökord ja komme. Aga see selleks. Loomulikult ma lõpuks ju saan aru, et kui komisjon seda soovib – mitte lihtsalt komisjoni esimees ei soovi minuga vestelda, vaid komisjon soovib seda ametlikul koosolekul –, siis ma muidugi mõistagi lähen. Mul ei ole mingit probleemi sellega.

Mis puudutab riigisaladust, siis vaat, ma ei tea, mis järeldusi siit peaks tegema. Minu meelest see suurepärane ahaamoment, mis teil oli minu tsitaadi peale, kukkus üsna kiiresti kokku ega jõudnud kuhugi. Seda peaksite teie ju teadma paremini kui enamik teisi inimesi, kuna te olete ka riigisaladusele ligipääsuga ja nende asjadega kokku puutunud, et meil on olemas selged protseduurid, kuidas, millal,

milliste allkirjade vastu ja kui suletud ruumides riigisaladusi saab näha. Mina mingisuguseid selliseid dokumente ei ole kusagil allkirjastanud, et oleksin näinud. Ja kui ma räägin kuulujuttudest linna peal, siis kuulujutte võivad kõik levitada. Aga kui te nüüd korraks järele mõtlete, siis on kaks varianti. Üks variant on see, et meil on suur saladus, et midagi riigikaitsele ei tööta, ja sellisel juhul on see tohutu skandaal ja seda peaks ka avalikkus teadma. Või teine variant on see, et see ikkagi töötab ja mingit riigisaladuse lekitamist ei ole olnud. Ma ei tea, kumba varianti te eelistate. Mina eelistaksin seda, et meil asjad töötaksid, aga ma eelistan ka seda, et kui need asjad ei tööta, siis tuleks nad töökorda teha, ja selles suhtes ei tohiks meil siin olla mitte mingisugust kinnimätsimist.

13:14 Esimees Henn Pöllumaa

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise. Jah, Katri Raik, kas on protseduuriline küsimus?

13:14 Katri Raik

Kas ma saan õigesti aru, et kui inimest nimetatakse vastuses, siis tal on õigus sõna võtta?

13:15 Esimees Henn Pöllumaa

Ei.

13:15 Katri Raik

Ei ole?

13:15 Esimees Henn Pöllumaa

Ei, kahjuks ei ole niimoodi. Kui ettekannetes mainitakse kellegi nime või konkreetselt arusaadavalt tema seisukohti, siis on võimalus, aga see ei toimu küsimuste-vastuste voorus.

7. 13:15 Eesti keel

13:15 Esimees Henn Pöllumaa

Läheme edasi, küsimus nr 7. Eerik-Niiles Kross, palun!

13:15 Eerik-Niiles Kross

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Küsimus puudutab valitsuses valmivat dokumenti "Eesti keele valdkonna arengukava kuni 2035", mis on mäletatavasti Riigikogu Isamaa fraktsiooni ettepanekul valitsusele antud ülesanne selline plaan-kava teha. Mind huvitaks, mis on sinu ja Isamaa ministrite seisukoht selle edaspidise menetlemise suhtes. Mulle on jäänud mulje, et te siiski muretsete eesti keele pärast, erinevalt paljudest teistest valitsuses. 2018. aasta lõpus ütles Isamaa, et neil on neli suurt eesmärki eesti keele kaitsmisel. Kõige tähtsam, haridus peab minema üle eestikeelseks. Te kritiseerisite minu suureks rõõmuks Keskerakonda ja EKRE-t, et nemad seda ei soovi. Siis edasi, eestikeelse teaduse toetamine, eestikeelse kõrghariduse toetamine ja teenindus eesti keeles. Nüüd on selles dokumendis, mis on valitsuses ja ka Riigikogu komisjonides arutlusel olnud, öeldud sellesama kõige olulisema teema ehk hariduse eestikeelseks ülemineku kohta, et hariduses minnakse üle eesti keelele valdavalt 2035. aastaks. See tähendab tegelikult seda, et võib ju öelda, et juba praegu on valdavalt üle mindud. Sisuliselt on see loobumine eesti keelele üleminekust. Mida te kavatsete sellega ette võtta? Võib-olla oleks üldse targem loobuda sellest kavast sellisel kujul, sest siis jääb vähemalt *status quo*, muidu me muudame eesti keele olukorra veel halvemaks?

13:17 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Aitäh! Austatud küsija! Küsimus on tohutult tähtis, üks tähtsamaid, mida siin Riigikogus üldse esitada saab, eesti keele seisund ja üleüldse meie rahva keele ja kultuuri püsimine. Minu teada on Haridus- ja Teadusministeeriumis praegu ette valmistatud riikliku arengukava väljatöötamise kavatsus. See oli eelmisel või üle-eelmisel nädalal, kui ma allkirjastasin Kultuuriministeeriumi kooskõlastuskirja, kus ma tegin mitmeid ettepanekuid, mis tuleks sellesse dokumenti lisada, ja nüüd, kui valitsus selle kavatsuse heaks kiidab, siis töötatakse selle alusel välja arengukava, mis tuleb Riigikokku, nii komisjoni kui ka saali.

Ja siis arutatakse nende arvamuste põhjal, mis Riigikogus kõlavad, valitsuses uuesti, kas esialgset arengukava dokumenti tuleks muuta või mitte. Praeguse seaduse järgi sellist tüüpi arengukava kiidetakse heaks valitsuse istungil. Nii et see Riigikogus kümne punkti alusel vastu võetud memorandumil alusel väljatöötatav arengukava on praegu faasis, mil valitsus hakkab sellega tegelema ja siis selle aasta jooksul, ma ei tea täpselt, mis need kuupäevalised daatumid seal on, Haridus- ja Teadusministeerium peab detailsema töö tegema ja siis päris arengukava lauale panema. Valmis dokumenti praegu ei ole. Aga teie nimetatud mitmed põhimõtted on Isamaale olulised, jah.

13:19 Esimees Henn Põlluaas

Eerik-Niiles Kross, täpsustav küsimus, palun!

13:19 Eerik-Niiles Kross

Ma täpsustangi seda, et minu arusaamist mööda on koalitsioonis ilmselt kokku lepitud, et eestikeelsele haridusele üleminekut ei ole võimalik selles koosseisus ära teha. Nii et ma ei tahagi, et te hakkaksite seda kuidagimoodi seal don-quijote'likult läbi suruma. Aga küsimus on selles, et võib-olla oleks võimalik kokku leppida, siin saalis on selleks hääled olemas, et selles arengukavas siis jäta selle teema üldse käsitlemata. Sest muidu me tekitame olukorra, kus me jätame mulje, vähemasti anname sõnumi ühiskonnale, et minnakse üle mitte enne 2035. aastat.

13:20 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Õnneks üks selline hetk, kui ma saan olla risti vastupidisel seisukohal. Ma arvan, et selles keele arengukavas tuleks ka haridussüsteemi põhikooliosa eesti keelele üleminekut puudutada. Jah, tõsi ta on, et hariduse arengukava tuleb veel eraldi. Praegu Haridus- ja Teadusministeerium ilmselt kavandab nii, et haridussüsteemi puudutavaid muudatusi seal käsitleda, kuigi mina näen koolisüsteemi ka keelearengu, arendamise ja keeleoskuse kujundamise tasandina ja seetõttu eelistaksin, et ka keele arengukavas oleks viited haridussüsteemile. Nii et mina arvan nii, teile risti vastupidiselt. Ma sain aru praegu sellest teatud ohusignaalist, mis te andsite, et parem otsust mitte teha kui teha halb otsus. See valitsuskoalitsioon on kokku leppinud, et haridussüsteemi viiakse eesti õppekeelele, sellepärast segregatsiooniga jätkata ei saa, siin on erinevad taktikad, kas seda teha samm-sammult jne. Igal juhul see lõpptähtaeg ei ole tõepoolest praeguse valitsuskoalitsiooni ea raamides. See tähendab, et selle valitsuse perioodi jooksul lõpptähtaega ei ole ja praegu dokumentides ilmselt ei ole võimalik fikseerida ka väga lähiajaliselt seda eesti keelele täieliku ülemineku tähtaega, küll aga liikumine selles suunas on kokku lepitud. Ka selle aasta eelarvevahenditest on nii põhikooli esimesele astmele, lasteaiale kui ka keelekümbelprogrammile lisavahendid ette nähtud, mis tähendab, et eesti keele mahu suurendamine venekeelsetes põhikoolides, nende õppes järjest samm-sammult käib. Nii et tegevused on kokku lepitud, lõppdaatum ei ole tõesti fikseeritud. Aga mina arvan, et keele arengukava peaks peatuma ka haridusküsimustel, sest ilma haridussüsteemi puudutamata mis keelt sa siin ikka kaitsed või arendad.

13:22 Esimees Henn Põlluaas

Heidy Purga, palun!

13:22 Heidy Purga

Lugupeetud spiiker! Austatud minister! Jälgin samuti siiras heameeles, kuidas teie enda erakonna nimel eesti keele hea käekäigu ja kestvuse pärast pingutate, sest teadupärast ilma keeleta pole meil kultuuri ja ilma kultuurita miskit muud. Eerik-Niiles Kross küsis küll oma teises küsimuses üsna palju ka minu küsimuse sisu ära. Sellestasemast arengukavast ja lausest on mindud valdavalt üle eestikeelsele kooliharidusele, õppetöö riigi ja kohalike omavalitsuste rahastatavates koolides-lasteaedades toimub eesti keeles. Ja sellel kultuurikomisjoni koosolekul jättis seesugune sõnastus värelema õhku mitmeid küsimusi, mille tõsiduses veendusin samal arutelul haridusministriga, kes ei andnud sõnaselgeid kinnitusi kahtluste maandamiseks. Milles te täpsemalt siis koalitsioonis eri meelt olete, et te seda plaani ei ole saanud paika loksutada ega kirja panna ega ka toetada teiste plaani, kes on mingisuguse plaani ise välja käinud?

13:23 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Aitäh väga hea küsimuse eest! Me oleme ühel meelel, et Eesti koolides peab toimuma üleminek eestikeelsele õppele. Me ei ole ühel meelel selles, kas fikseerida selleks mingi lõpptähtaeg või milline see siis võiks olla. Nii et lõppdaatumi fikseerimine ei ole praegustes dokumentides mingi aastaga kirjas, küll aga protsess selle ettevalmistusteks, tegevusteks ja nende rahastamiseks käib. Võib-olla siis, ütleme, eesmärgi kangus on erakonniti erinev, aga valitsus töötab selle nimel, et eesti keeles õppimise tase tõuseks ja et lõpuks ka kogu põhikool muutuks eestikeelseks.

13:24 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse arutelu.

8. 13:24 Laste vaimse tervise kaitse

13:24 Esimees Henn Põlluaas

Järgmine on küsimus nr 8, mille esitab Heljo Pikhof ja millele vastab siseminister Mart Helme. Palun!

13:25 Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud minister! Mitmete terviseküsimuste puhul, olgu selleks vaktsineerimine, hambaravi, raseduse või abordiga seotud otsused, annab raviks ja protseduuriks nõusoleku alaealine, kui arsti hinnangul on laps sellisteks otsusteks küps. See tähendab seda, et ta on võimeline poolt- ja vastuargumente vastutustundlikult kaaluma. Kui nüüd vaadata siit edasi, siis erand on laste psühhiaatriline ravi, mille puhul seadus nõuab, et peale lapse nõusoleku on vaja ka tema vanema nõusolekut. On tõenäoline, et kaalutlusvõimelised alaealised kasutavad võimalust hoida psühhiaatrilise abi saamist vanema eest saladuses üksnes erandlikes olukordades, st eelkõige siis, kui laps on perevägivalla või väärkohtlemise ohver või kui vanemal endal on vaimse tervise probleemid, mistõttu vanema kaasamine ei oleks lapse parimates huvides. Tuleb ette ka juhtumeid, kus üks või mõlemad vanemad on kategooriliselt vastu lapse psühhiaatrilisele abile, hoolimata sellest, et noor ise soovib abi saada ja psühhiaatri hinnangul on see meditsiiniliselt põhjendatud.

Sotsiaaldemokraadid andsid 3. detsembril Riigikogu menetlusse psühhiaatrilise abi seaduse muudatused, millega soovime anda psühhiaatri poole pöördunud noorele, kelle abivajadus on meditsiiniliselt põhjendatud ja kes on psühhiaatri hinnangul nõusoleku andmiseks piisavalt küps, õiguse ise otsustada ravi üle, vajaduse korral kaasates protsessi kellegi usaldusväärse täiskasvanu. Varsti on sellest juba kolm kuud möödas, aga eelnõu pole veel suurde saali teisele lugemisele jõudnud, seda väidetavalt EKRE vastuseisu tõttu. Palun teil vastata, kas see vastab tõele ja kui ei vasta, siis kelle vastuseisu tõttu.

13:27 Siseminister Mart Helme

Mul on natuke raske sellele vastata, sest ma ei ole kõnealuse eelnõuga tutvunud. Ma tõesti ei tea. Peaksin konsulteerima meie fraktsiooni juhtidega, et endale pilt selgeks teha. Ma ei saa lihtsalt puusalt tulistades öelda, miks me ei toeta ja mis on põhjused. Teie jutu põhjal tekkis mul küll mitmeid küsimusi, aga võimalik, et need küsimused saaks eelnõu arutuse käigus mingi lahenduse viia. Ma pean tunnistama, et ma ei ole praegu valmis sellele küsimusele vastama.

13:27 Esimees Henn Põlluaas

Heljo Pikhof, täpsustav küsimus, palun!

13:27 Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud minister! Aga teemana sai see ju püstitatud. Ma lootsin, et te valmistate ette.

13:28 Siseminister Mart Helme

Ma ei saanud aru, kas see oli küsimus. Teema kui niisugune, vaadake, meil on ühiskonnas tõepoolest – ega see ei ole nii ainult Eesti ühiskonnas – probleem sellega, et inimesed on tasakaalust välja viidud. See on paljuski tingitud ka ühiskonna kui niisuguse väga sügavast ideoloogilisest lõhestumisest. Kahtlemata see peegeldub nii peredes, koolides kui ka sõpruskondades. Ja inimeste taluvuspiir on

erinev. On selliseid, kellel jookseb kõik külgepidi maha nagu hane selga vesi. On selliseid inimesi, kes ei ole võimelised jääma immuunseks ja lähevadki tasakaalust välja. See peegeldub nende käitumises ja see on ühiskonnas laiem probleem. Ma ei usu hästi, et seda on võimalik mingite seaduseelnõudega tervikuna lahendada. Küll usun ma seda, et teema kui niisugune vajab süstemaatilist läbitöötamist, et katta Eesti tervikuna vastavat abi pakkuva võrgustikuga. See võrgustik ei saa olla ainult meditsiiniline ja see peab kindlasti oleme kättesaadav ka kooliõpilastele. Ma tean, et praegu on koolides õpilastel võimalik käia psühholoogide juures, ma tean, et seda väga palju kasutatakse, ma tean, et sellest on ka mõningatel puhkudel abi, aga ma ei ole veendunud, et see on tervikuna piisav ühiskonna niisuguse tasakaalutuse seisundis. See kõik ei ole omane ainult Eestile, vaid on omane väga paljudele riikidele ja ühiskondadele – mitte ainult lääne ühiskonnale, vaid ka teistele –, maailm on väga keerulises murrangute seisundis. Meie siin väikses Eestis saame kindlasti kiiremini ja paindlikumalt reageerida. Ma arvan, et seda reageeringut on vaja, aga ega ma siin otsest võluvitsa ka ei näe.

13:30 Esimees Henn Pöllumaas

Signe Riisalo, palun!

13:30 Signe Riisalo

Aitäh, hea eesistuja! Minister! Ma olen pehmelt öeldes hämmingus. Ma olen aru saanud, et Vabariigi Valitsus vaatab eelnõud üle ja need seisukohad, mis Riigikokku saatmise kohta tulevad, on konsensuslikud. See eelnõu on menetluses ja talle on ka valitsuse seisukoht esitatud. Nii et oleks küll arvanud, et te olete teemaga rohkem kursis. Aga teisalt on hea, et te viitasite koolis psühholoogilise abi saamise võimalusele. Sellepärast, et tegelikult me teame, et vähem kui 40% koolides on psühholoogi teenus kättesaadav, ja riigieelarve läbirääkimiste protsessis oleme korduvalt rõhutanud koolipsühholoogide kutseasta rahastamise vajadust. On tõsi, et ainult psühhiaater ei saa inimesi aidata ja see võrgustik peab olema oluliselt laiem, eeskätt mitteametlik perekonnavõrgustik, kes peaks lapsi aitama. Aga sellele vaatamata on riigil terve hulk asju, mida ta saab teha ja kuhu me ei ole tegelikult piisavalt ressursi leidnud. Praegu vaadatakse läbi riigieelarve seadust ja planeeritakse järgmisi aastaid. Kas sellel aastal on põhjust loota, et koolipsühholoogide kutseasta saab rahastuse aastaks 2021?

13:32 Siseminister Mart Helme

Kolleegid meenutasid nüüd mulle, et me tõepoolest seda eelnõu arutasime. Ja meie vastuseis oli tingitud ühest väga olulisest asjast. Nimelt sellest, et see vähendab veelgi vanemlikke õigusi, vanemate kontrolli laste tegevuse üle, laste vaba aja üle, laste otsuste suunamise ja kontrollimise üle. Meie ei saanud seda selles versioonis – veel kord: selles konkreetses versioonis – toetada. Tõsi. Mis puudutab nüüd seda, et Vabariigi Valitsuses vaadatakse läbi, siis jaa, vaadatakse küll läbi, aga ma arvan, et te peaksite teadma ka seda, et hinnangu annab vastutav ministeerium. Meie laualt käib kogu aeg läbi kümneid ja kümneid dokumente, eelnõusid ja seisukohavõtte, nii et palun vabandust, et mul lihtsalt ei läinud kohe n-ö otsad kokku. Seetõttu ma ka vastasin, et ma ei ole valmis hinnangut andma. Aga kuna kolleegid nüüd mind natuke aitasid, siis ma selgitasin praegu meie vastuseisu põhjust. Aga teie teemalaiendusega ma olen põhimõtteliselt nõus ja ega sellele meie valitsuses ka keegi vastu ei vaidle. Probleemid on suured, probleemid on sügavad, probleemid on paljuski seotud kogu elu muutumisega – sellega, et individualism, ka nutiseadmete kasutamise tõttu on ületanud ilmselt teatud ühiskondliku taluvuse piiri. Kuidas me seda tagasi pöörame või kuidas me seda korrigeerime? No ma ei usu, et siin saalis või kellelgi kusagil on valmisretsepti. Seda valmisretsepti hetkel ei ole. Aga siit kasvavad kindlasti välja, see on nagu selline lego, kus jupp jupi haaval ehitatakse probleemi üha suuremaks ja suuremaks. Olen täiesti nõus, et see teema vajab ühiskonnas laiemat käsitlemist, aga ma ei arva, et see teema peaks olema ainult valitsuse laua peal. See teema peaks olema kindlasti tunduvalt laiemas spektris käsitlemisel.

13:34 Esimees Henn Pöllumaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

9. 13:34 Krabi Kooli sulgemine

13:34 Esimees Henn Põlluaas

Järgmine on küsimus nr 9, mille esitab Liina Kersna ja sellele vastab kultuuriminister Tõnis Lukas. Palun!

13:34 Liina Kersna

Aitäh, hea istungi juhataja! Austatud minister! Pöördun teie kui endise kogenud haridusministri poole. Teatavasti otsustas Haridus- ja Teadusministeerium sulgeda napilt kuuajase etteteatamisega Võrumaal asuva Krabi Kooli, kus õpib ligi 40 last. Enamikuga neist ei saadud varasemates koolides hakkama – neil olid õppimise probleemid, täitumisega probleemid ja suhetega probleemid. Täna, kui vaid mõned päevad on jäänud kooli sulgemiseni, ei ole lapsevanemate sõnul 40%-l lastest siiani uut õpikohta. Haridusministri käskkirjas rõhutatakse pidevalt, et õigus kvaliteetsele haridusele on põhiõigus, mille teostamine on avaliku korra osana kaitstav. Kuigi ministeerium lubas leida igale lapsele sobiva uue õppekoha, ei ole tänase päeva seisuga suudetud seda lubadust täita. Mulle tundub, et enne, kui me hakkame üht kooli sulgema, võiks ministeerium olla pigem toetaja ja aidata leitud vigu parandada. Kui siiski otsustatakse kool sulgeda, siis ei tohiks seda teha nii lühikese etteteatamise ajaga. Te olete Krabi Kooli sulgemise teemal ka avalikult sõna võtnud. Kuidas teile tundub, kas teie kolleeg käitus vastutustundlikult, sulgedes ühe kooli nii lühikese etteteatamise ajaga ja pannes ligi 40 last ja nende haridustee väga ebamäärasesse olukorda?

13:36 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Aitäh hea küsimuse eest! Jah, ma arvan, et kolleeg käitus vastutustundlikult selle informatsiooni piires, mis tal oli. Kui rääkida sellest, mis mulle selle asja juures muret teeb, siis seesama asi, mis teilegi – ei ole kindel, et kõigile lastele oleks leitud teised koolikohad. Sellisel juhul on tõepoolest kaalukausil, kas nende seal jätkamine näiteks õppeaasta lõpuni oleks olnud suurem õnnetus kui see, et neile ei leita nüüd personaalset lähenemist ja lahendust. Ma loodan, et Haridus- ja Teadusministeerium leiab need lahendused järele jäänud päevade jooksul. Eile ma vestlesin ministeeriumi kantsleriga, kelle info kohaselt on, võin eksida, aga vist 21 õpilast juba teiste koolide nimekirjades. Väidetavalt viie õpilase puhul nende vanemad, ütleme, kas keelduvad koostööst või siis ei ole nõus olnud pakutud variantidega. Ümberpaigutamisega töö käib. Jah, ega kerge ei ole liigutada selliseid lapsi, kes mingites eelnevates keskkondades juba on jäänud hammasrataste vahele, jälle edasi mingitesse kolmandatesse kohtadesse. Aga ma loodan, et spetsialistid ja kool teevad koostööd laste huvides.

13:38 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Liina Kersna, täpsustav küsimus, palun!

13:38 Liina Kersna

Suur tänu! Minister ütleb kooli sulgemise teemalises käskkirjas, et ettevõtja igasugune tegevuse jätkumine õppetöö läbiviimisel kahjustaks õpilaste ja nende vanemate huve. Samas on Krabi Kooli õpilaste 37 lapsevanemat teinud pöördumise Eesti Vabariigi presidendi, õiguskantsleri ja haridusministri poole, väljendades ühelt poolt tänu Krabi Kooli personalile, sest nad nägid, et nende lapsed hakkasid päriselt õppima ja said tuge, ja teiselt poolt muidugi muret, et kool otsustati sulgeda nii lühikese etteteatamisajaga, pannes nad väga ebamugavasse ja stressirohkesse olukorda. Osa lastest, kellele on koht leitud, lähevad tagasi samasse kooli, kust nad tulid koos oma probleemidega, ja osa jääb koduõppele. Tõesti, minule teadaolevalt 40% neist lastest on siiani ebamäärases olukorras. Ma küsin siiski, kas teie meelest on Haridus- ja Teadusministeerium olnud oma ülesannete kõrgusel, luues tegelikult rohkem segadust kui selgust. Sest tegelikult oleks võinud ju ka kooli sulgeda näiteks uue õppeaasta algusest, andes peredele piisavalt aega kohaneda uue olukorraga.

13:39 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Aitäh küsimuse eest! Ma püüdsin oma suhtumist väljendada juba eelmises vastuses. Kõiki aspekte ma ei tea, tõenäoliselt ikkagi oli ka kooli tegevuses puudusi. Empaatia on kindlasti kõige parem nõuandja sellistes olukordades ja bürokraatilised nõudmised tuleksid siis võib-olla alles teises järjekorras. Ma loodan, et praegu need läbirääkimised toimuvad niimoodi, et peetakse silmas eelkõige kõige paremaid

lahendusi lastele. Minu teada ka ministeerium ei näe kõige paremate lahendustena neid seniseid või endisi koole, kust on tüluga ära tuldud või probleemidega ära tuldud, ja otsitakse paremaid lahendusi. Nagu ikka sellistel puhkudel, kõik toimub suure osa laste puhul nende kodudest kaugel, jälle järgmine koht on veel kaugemal või samamoodi kuskil kaugel. Ega see lihtne ei ole. Nii et siin soovin kõigile asjaosalistele rahulikku meelt. Ma loodan, et kui neid allkirju kogutakse ning vanematel ja koolipersonalil on midagi Haridus- ja Teadusministeeriumi seisukohtade suhtes öelda, siis nad ütlevad seda ka tasakaalukalt ja laste huvides. Ega üle laste sõda pidada ei ole ka hea.

13:41 Esimees Henn Põlluaas

Signe Kivi, palun!

13:41 Signe Kivi

Aitäh, koosoleku juhataja! Austatud minister! Pöördun nüüd Tõnis Lukase kui endise haridusministri ja praeguse kultuuriministri poole ja hindangi mõlemat poolt – ministri panust nii haridus- kui ka kultuuriellu –, seega jätkan kolleeg Liina Kersna teemat. Ma tean, et kohalik kogukond oli tegelikult Krabi Kooli õpetajate ja ka õpilaste suhtes igati toetav. Kindlasti ei sea ma kahtluse alla ministeeriumi järelevalves toodud puudusi. Aga tekib küsimus, kas siin ei peaks olema olulised mitte ainult õpitulemused, vaid ka just nende keeruliste õpilaste, kellega selles koolis väga hästi hakkama saadi, turvatunne – nende ja nende vanemate turvatunne. Sellepärast ma küsingi: kas valitsuses toimus sellel teemal infovahetus ja arutelu? Kas kõik valitsuse liikmed olid sellise ootamatu äkkotsusega nõus?

13:42 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Aitäh! Valitsuses ei ole sellel teemal arutelu toimunud ja sellistel puhkudel ei toimu ka. Need on konkreetse ministri pädevuses, siinsel juhul haridus- ja teadusministri pädevuses. Järelevalve oli seal pikalt sees. Neid erinevaid faase on ka avalikkusele ju tutvustatud. Kindlasti võisid seal olla foonil ka mitmed muud probleemid, näiteks omavalitsuste liitmisest tulenev suurema omavalitsuse vähesem huvi teema vastu või teistmoodi huvi. Kindlasti on seal ka koolihoone omandiküsimus – kellele see kuulub, kuidas selle pidamisega hakkama saadakse – ja palju muid satelliitteemasid, mida võib-olla komplekselt tõesti ei saagi kõiki haridusküsimusteks nimetada. Seetõttu võib ainult aimata, kui igakülgseid said haridusametnikud seda olukorda kaaluda. Mina eeldan samamoodi, et peaks vältima olukorda, kus selliste institutsionaalsete muudatuste tõttu kukub lapsi haridussüsteemist hoopis välja. Ma väga loodan, et praegusel juhtumil sellist asja ei toimu, ja ma väga loodan, et haridusametnikud ning ka kohalikud ja kooliinimesed teevad kõik selleks, et selliseid asju ei toimuks.

13:44 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

10. 13:44 Noored

13:44 Esimees Henn Põlluaas

Järgmine küsimus on järjekorras nr 10, selle esitab Jaak Juske ja sellele vastab siseminister Mart Helme. Palun!

13:44 Jaak Juske

Aitäh! Austatud Riigikogu esimees! Härra minister! Teie erakonna ametlik noorteühendus Sinine Äratus pidas möödunud pühapäeval ühte konverentsi. Seal käis tervitamas rahandusminister Helme ja ka Riigikogu liige Kaalep, mis kõik on väga tore, aga seejärel sai sõna Põlissoomlaste noorteühenduse asejuht, kes olevat siis uhkusega teatanud, et tema on fašist. Sellele järgnes saalis tormiline aplaus. Härra Helme, te olete täna siin peaministri asemikuna ja seega annan teile võimaluse selgelt hukka mõista see, et meie valitsusliikmed ja parlamendiliikmed osalevad konverentsidel, kus ülistatakse fašismi, ja annan teile võimaluse hukka mõista just nimelt noorte seas fašistlike ideede levitamine.

13:45 Siseminister Mart Helme

Esiteks, lugupeetud rahvasaadik, olen ma sellesisulistele küsimustele juba vastanud. Teiseks, te olete küsimuse esitamisel tunduvalt tendentslikum kui teie eelküsijad Reformierakonnast, kes võtsid kogu tsitaadi sellelt Soome noorpoliitikult. Kogu tsitaat annab aga asjast hoopis teise valguse ja teise rõhuasetuse. Ja rõhuasetus on seal selles, et soome noorpoliitik ütleb, et ta on etnonatsionalist ja alles viimasena, et ta on ka fašist. Tal oli veel mõningaid määratlusi, kes ta on. Nii et see annab asjale hoopiski laiemat käsitlemist. Ja kui me vaatame seda laiemas käsitluses, siis ei ole see üldse nii deemonlik, nagu te seda püüate siin näidata.

Aga nagu ma reformierakondlastele vastates juba ütlesin: võimalik, et ma oleksin selle peale püsti tõusnud ja ruumist lahkunud. Igal juhul olen ma väga selgelt alati – ka varasematel kordadel siin saalis – öelnud, et ma ei toeta ühtegi totalitaarset režiimi, ühtegi totalitaarset ideoloogiat. Teha järeldusi selle ühe sõna põhjal selle konverentsi suhtes on muide ülekohtune, tendentslik ja täiesti selgelt ideoloogilise laenguga. Konverents oli hea, see rääkis Euroopa rahvaste saatusest, tulevikust, probleemidest ja pakkus välja lahendusi. Nii et tervele sellele konverentsile ühe ainsa ebaõnnestunud väljendi ja sõna pärast lüüa mingit pitserit, nagu oleks tegemist millegi kohutavaga, kogu Euroopat, Eesti rahvast ja poliitilist eliiti hukutavaga, on mõnevõrra liialdus.

Nii et mis ma muud oskan öelda – ma olen juba vastanud, ma olen selle konkreetse ideoloogilise positsiooni hukka mõistnud. Ma ei näe põhjust, et ma peaksin seda tegema veel kord, kotiriide selga panema, tuhka pähe raputama, põlvili laskma, roomama Canossasse või muul moel kuidagi vabandama, et ma olemas olen. Ma ei vabanda, et ma olemas olen. Ma arvan, et kõiki asju tuleb vaadata laiemas kontekstis. Aga teie ei tee seda, te teete seda kitsas kontekstis ja see on kahetsusväärne.

13:48 Esimees Henn Põlluaas

Jaak Juske, täpsustav küsimus, palun!

13:48 Jaak Juske

Aitäh! Härra peaministri asemik! Ma ei ole palunud teil hukka mõista või vabandada seda, et te olete olemas, vaid seda, et teie erakonna ametliku noorteühenduse konverentsil esinevad fašistid. Seda, kui inimene ütleb, et ta on fašist, ei saa mõista üht- ega teistviisi. Saab mõista seda, et inimene on fašist. Ja seda on ka selgelt hukka mõistnud sellesama Põlissoomlaste erakonna noorteühendus, kes on tänaseks nii selle kodaniku kui ka mitmed teised oma liikmete hulgast välja arvanud. Siit ka küsimus. Härra Helme, austatud peaministri asemik, kas te näete, et ka Eestis peaks keegi selle ürituse korraldajate seast vastutama, kui nende üritustel esinevad inimesed, kes peavad uhkusega ennast fašistiks?

13:49 Siseminister Mart Helme

Teate, fašistid on sotsialistid. Jah, sotsialistid on fašistid. Võtame selle ajaloolise määratluse, läheme tagasi Itaaliasse ja siis me saame selle õige definitsiooni. Nii et teil on rohkem fašismiga pistmist kui minul. Ei ole mõtet mulle vastu vaielda! Ma olen ajaloolane nagu teiegi. Ärge vaielge vastu mulle! Teie saite sõna, nüüd saan sõna mina. Ärge teie mulle vastu vaielge!

13:49 Esimees Henn Põlluaas

Palun kohapealt mitte vahele hõigata!

13:49 Siseminister Mart Helme

Teil on võib-olla veel ühe küsimuse võimalus, nii et kannatage, ärge rääkige vahele. Seda esiteks. Nüüd teiseks, me räägime niisugusest asjast nagu poliitiline vastutus. See konkreetne Soome noorpoliitik, kes ei ole Eesti noorpoliitik, ei kuulu meie erakonda, ei kuulu meie erakonna noorteorganisatsiooni, on oma poliitilise vastutuse juba kandnud. Ta on erakonnast välja arvatud, seega on ta selle poliitilise vastutuse võtnud ja oma karistuse saanud. Ma ütlesin ka reformierakondlastele, et meil ei ole sellist neokonfutsianistliku kollektiivse vastutuse printsiipi. Me oleme ühiskond, mis on üles ehitatud indiviididele ja individuaalse vastutuse põhimõttele. Individuaalset vastutust kannab see konkreetne poliitik, aga mitte meie erakond. Meie ei saa sajaprotsendilise kindlusega mitte kunagi väita, millal tuleb keegi ja ütleb midagi, mis kellelegi ei meeldi. See ei ole võimalik, see oleks totalitaarne ühiskond. Kui te soovite totalitaarset ühiskonda, siis lähevad meie arvamused kardinaalselt lahku. Me oleme selle

konkreetsse sõnakasutuse hukka mõistnud, see konkreetne poliitik on oma poliitilise vastutuse kandnud. Ja kollektiivse vastutuse põhimõtet meil ei ole.

13:50 Esimees Henn Põlluaas

Heljo Pikhof, palun!

13:50 Heljo Pikhof

Aitäh! Kui nüüd veel tagasi tulla noorte ja laste juurde ja psühhiaatrilise abi seaduse juurde, siis sai selgeks, et te ei toeta laste abistamist. Kuidas te kujutate ette, et perevägivalda ohver, kes on laps, või siis seksuaalselt ära kasutatud laps või on lapsevanem vaimse tervise hädadega, kuidas moodi siis laps pöördub oma vanema poole, et saada psühhiaatrilist abi või siis arst küsib nõusolekut vanema käest, keda laps ei usalda? Tegelikult on seda hästi kurb kuulata. Ja siin ei saa teha laiendusi, et lapsevanematelt võetakse õigusi vähemaks – ei võeta. Üldjuhul ikkagi arstid kaasavad alati lapsevanema otsustuse tegemise juurde. Ja arstil on õigus ainult siis lapsevanemat mitte kaasata, kui alaealine laps on ise piisavalt küps otsustamiseks. Minu küsimus on: miks te ei soovi lastele abi anda?

13:52 Siseminister Mart Helme

Ma olen siin saalis kasutanud ka varem sellist väljendit nagu "funktsionaalne mõtlemisvõime". Kui te kasutaksite funktsionaalset mõtlemisvõimet, siis te ei teeks selliseid suvalisi ja minu suhtes inkrimineerivaid järeldusi. Kasutage palun oma funktsionaalset mõtlemisvõimet. Signe Riisale ma vastasin võrdlemisi pikalt ja laialt koolipsühholoogidest rääkides. Mõelge nüüd ühte asja, palun! Mõelge ja lülitage oma mõtletegevus sisse, kui te kuulate mind. Me elame võrgustikes. Lapsed käivad koolis. Lastel on perekond laiemas tähenduses – vanaisad, onud, õed, vennad. Me elame võrgustikes. Ei ole niimoodi, et keegi kunagi ei saa teada, kui kellelgi on probleeme. Ei ole nii, et keegi ei näe, kui kommionu kedagi meelitab. Ei ole nii. Ja need võrgustikud peavad olema kaasatud selleks, et lapsed, kooliõpilased saaksid vajaduse korral abi – olgu see psühholoogiline nõustamine, olgu see psühhiaatriline abi, olgu see võib-olla ka vägivaldsest perekonnast eemaldamine ja kõik muu, mis võib olla vajalik. Aga see ei saa käia nii, nagu vasakpoolsed ette kujutavad, et võtame vastu mingid seadused ja sõidame inimestest üle, et inimesed on nagu asjad, keda saab tõsta ühest sahtlist teise, lükata ühest institutsioonist teise, lükata kodust välja kusagile asenduskodudesse või lastekodudesse või mis iganes nime need asutused kannavad. Ei saa olla nii. Kõik peab käima inimlikult ja seda inimlikkust me tahame tagada. Aga teie eelnõu, nii palju kui ma nüüd suudan meenutada, seda inimlikkust ei taganud.

13:54 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

11. 13:54 Vaimse kultuuripärandi hoidmine

13:54 Esimees Henn Põlluaas

Järgmine küsimus on nr 11, Annely Akkermann esitab selle kultuuriminister Tõnis Lukasele. Palun!

13:54 Annely Akkermann

Suur tänu, hea juhataja! Lugupeetud minister! 4. märtsil korraldavad Eesti pärimusmuusikud Eesti Rahva Muuseumis toetuskontserdi Eesti Rahvaluule Arhiivi püsijäämiseks. Jaanuari lõpus tegid 122 organisatsiooni ja kollektiivi avaliku pöördumise Eesti teaduse ja Eesti uuringute rahastamise asjus. Tsiteerin üht lauset: "Eesti keelt, kultuuri, ajalugu, ühiskonda, loodust ei uuri ega dokumenteeri meie eest keegi teine ja Eesti riigil on põhiseaduslik kohustus tagada vahendid sellealaste uuringute jätkamiseks." On selge, et Eesti Rahvaluule Arhiiv on Eesti kultuuri püsijäämisel võtmetähtsusega asutus, üks Eesti rahvuskultuuri DNA hoidjatest. Selle väite taga on paljud muusikud, luuletajad, loojad, teadlased, õpetajad ja pärimushuvilised. Millisena näete teie, kultuuriminister, praegust Eesti Rahvaluule Arhiivi rahastust ning milliseid samme saab Kultuuriministeerium teha ja on teinud, et Eesti Rahvaluule Arhiiv jääks püsima?

13:55 Kultuuriminister Tõnis Lukas

Aitäh! Õigem oleks alustada selle hea küsimuse puhul – aitäh selle eest! – üldisemast raamist. Eestis kehtiv teadus- ja arendustegevuse arengukava näeb muu hulgas ette – seda on rõhutatud paljudes peatükkides esimese punktina – eesti keele ja kultuuriga tegeleva teaduse arendamist. Rahastamisega seotud pügalas on kirjas, et seda tuleb ka piisavalt rahastada. Ma arvan, et kui te olete jälginud viimase aja teadusdebatti, siis te märkate, nagu minagi, et teadust peetakse ühemõtteliselt innovatsiooni ja teadusmahuka majanduse arengu mootoriks, aga üha vähem räägitakse, et tal on ka üleüldisi ühiskonda koos hoidvaid ja kultuuri mõtestavaid funktsioone. Ma arvan, et tähelepanu pööramine humanitaariale on tõepoolest ühiskonnas natuke raugenud. Tõenäoliselt on see teadusliku majandusmootori kummardamine viinud selleni, et Eesti humanitaarial ei ole piisavalt toetavaid programme ja tal ei ole ka teaduse rahastamises oma väarikat kohta.

Kui minna nüüd Kirjandusmuuseumi teemade juurde, siis neid on mitmeid. Kirjandusmuuseumis on rahvaluule arhiivi kõrval arhiivraamatukogu, eesti kultuurilooline arhiiv ja folkloristika osakond. Tõepoolest, kui teadusrahast juba jäädi ilma, siis lähiaastatel kaob ka suur osa baasrahastusest, mis on seotud nendesamade teaduse rühmagrantidega. Kirjandusmuuseum on hädas nagu ka mitmed muud humanitaariaga tegelevad uurimisasutused. Me peaksime mõtlema rohkem sellele, et humanitaaria meetod erineb suuresti näiteks loodusteaduslikest meetoditest – see on individuaalsem, see võtab aega. Ja praegu on olukord, kus meie teadlased publitseerivad lühiartikleid selleks, et olla konkurents. Aga Jaan Krossi – kelle sünniaastapäeva me eelmisel nädalal pidasime – kohta monograafiat ei ole eesti teadlastelt veel tulnud. Soomlased õnneks – au Juhani Salokannelile! – on selle ära teinud.

13:58 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Ma tänan kõiki küsijaid ja ma tänan ministreid vastuste eest. Infotund on lõppenud.